

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת בלק | תשפ"ו

הרה"ק מברדיטשוב זי"ע ביאר יסוד גדול

הרה"צ רבי מאיר איתמר רוזנבוים שליט"א

לא הביט און ביעקב (כג)

הרה"ק מברדיטשוב זי"ע ביאר (מובא בפניני אשר) שפסוק זה מלמד אותנו יסוד גדול הנוגע בין אדם לחבירו, דלכאורה הלא קל וחומר, אם הקב"ה שהוא יודע נסתרות, בכל זאת אין ברצונו לראות את החטאים של עם ישראל, מכל שכן בשר ודם שהוא יכול בנקל לטעות ולחשוד בכשרים, על אחת כמה וכמה שאסור לו להביט חלילה און ביעקב, שהרי מי יודע שראה אמת לאמיתו, ושמה אינו אלא טועה.

פעם נכנסו כמה חסידים להרה"ק ר' איציקל מנעשכיז זי"ע, וסיפרו לו על אחד שעשה דבר עוולה אשר לא יעשה, וביקשו שיוכיחו על כך, אמר להם רבי איציקל: שהוא בחר ללכת בדרכיו של הקב"ה, שאין הקב"ה צופה ומביט על עוונותיהם של ישראל, כי אם היה רואה ומסתכל גם על מעשיהם הרעים של אנשים, לא היו יכולים להכניס אצלו אף אחד.

(דרך אמונה בלק תשפ"ה)

אם כאן ברחוב בפתח תקוה יעבור לדינו המור, יסתובב החמור וישאל "ר' יענק'ב, מה שלומך?" אני אתעלף!!!

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל כיצד בלעם לא התעלף

מעניין אותו שום דבר, רץ לעבר המטרה וש"כל העולם יתהפך" - לא איכפת לו. אדום, שמדום, נוסע באדום וגמרנו, אם היה משהו מנסה לעצור אותו בדרכו: "רגע, אדוני מדברים אליך מה אתה דוהר בלי לחשוב כלום" הוא מסובב את הראש "לא מעניין אותי עכשיו כלום!" אין לו זמן לחשוב...

כאשר רצים לכסף

בלעם היה עסוק בפעולות קדחתניות בתשוקה ובלהט - כיצד לקלל את עם ישראל, ולא שם לב לכלום. פשוט, הרי הבטיחו לו כסף! כסף!!! והוא רץ: כסף! כאשר רצים לכסף גם אם חמור מדבר לא מועיל מאומה. היפך ממעשה בראשית (פי האתון נברא במיוחד בששת ימי בראשית, באופן נפרד, פלא פלאים) והוא ממשיך בשלו - לרוץ לכסף, מסתובב לאתון ומנסה לענות תשובות "ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך".

בלעם דאג לעצמו, אוהב כסף וחושק מאד למלא את שאר רצונותיו האישיים לא הביט לצדדים - והגיע לאן שהגיע - בלעם הרשע. לדראון עולם.

(מתוך הספר 'להגיד')

ויפתח ה' את פי האתון (כב)

אחד שאל אותי "ר' יעקב, אינני מבין, כתוב בתורה "ויפתח ה' את פי האתון" בלעם רכב על האתון ולפתע היא מתחילה לדבר אליו, כיצד לא התעלף: 'הוי, אוי, מה מתרחש כאן' להיבהל ולהתעלף. כך נשאלתי.

נלך כאן ברחוב בפתח תקוה, תעבור לדינו עגלה עם חמור, יסתובב החמור וישאל "ר' יענק'ב, מה שלומך?" אני אתעלף, ואם לא ישאל מה שלומך, אלא גם יאמר לי דברי מוסר, כולם מסביב היו תופסים את הראש, משתוממים מה קורה כאן, א"כ כיצד לבלעם היה את העוז להתווכח איתו.

כידוע, כאשר אדם עסוק במשהו בכל כוחו ומרצו אינו שם לב לסובב אותו, לא

כשהייתי ילד, היה אבי ז"ל לוקח אותי לשמוע את רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ואני זוכר שפעם שמעתי ממנו דיבור שממש זעזע אותי. הוא זעק: "מיר לעבן אין כפירה!" - אנו חיים בכפירה!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על אמונה מוחשית בהקב"ה

גדול שיש להתנהג אליו בדרך ארץ מיוחדת. היא היטיבה עמו ועם התלמידים, איפשרה לתלמידים להיכנס כאשר הרב רצה, והשתדלה לעשות למענו את הטוב ביותר. עד כדי כך, שכאשר השתחרר מבית חולים, לא נתנה רשות לאף אחד להעביר את חפציו לרכב, אלא רק היא בעצמה, כי היה לה רצון לזכות לעשות משהו לכבוד הצדיק.

טרם צאתו, פנה אליה הרב שך ואמר לה: "יש לי בקשה אליך".
- "איזו בקשה יש לרב ממני?"
- "אני מבקש ממך, שתפסיקי לעשן".
לאדם הרגיל לעשן, הפסקת העישון היא דבר קשה מאד. ובכל זאת הרב שך ביקש ממנה: "תפסיקי לעשן, יהיה לך טוב בחיים".

השיבה לו: "רבי, כיון שביקשת אני מפסיקה לעשן!"
בדרך מבית החולים שאלוהו התלמידים: "מה היה הענין בבקשה הזו, מה הנפקא מינה לראש הישיבה אם היא תעשן או לא?"

והרב שך הסביר להם במתק לשונו

והרב שך הסביר להם במתק לשונו: "תראו, לאחות הזו אני חייב הכרת הטוב, היא עזרה לי בבית החולים. הכרת הטוב המעולה ביותר היא, לעשות לה טובה רוחנית. כאשר מתחסדים עם יהודי ברוחניות זה החסד הגדול ביותר! להחזיר אותה בתשובה - הרי זה לא פשוט במצבה... אבל דבר אחד כן אפשרי: היא מעשנת, כל ימות השבוע וגם בשבת. לומר לה לא לעשן בשבת - היא לא תשמע, לכן אמרתי כי מטעמי בריאות כדאי שלא תעשן כלל. את זה היא הבינה. אם היא, אכן, תפסיק לעשן, הרי תפסיק גם בשבת, והרווח גדול מאד, כי גם סיגריה אחת פחות בשבת היא רווח מאין כמוהו. בכך הועלתי לה בהכרת הטוב".

לנו אין מושגים כאלה. אנו חושבים כי עד שלא תופסים בחור מהרחוב בתל אביב ומושיבים אותו להיות בחור ישיבה, לא עשינו דבר... מהרב שך יש ללמוד שלא! הצלת יהודי פעם אחת מחילול שבת - הכל כדאי!
אין דברים קטנים ברוחניות!

מה טבו אהליך יעקב משפנתיה ישראל (כד ה)

סיפר לי הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת ר' חיים עוזר בבני ברק, שהוא הכיר בחיפה יהודי זקן ירא שמים שזכה לשמש את ה"חפץ חיים" זצ"ל לעת זקנותו. פעם אחת היה ה"חפץ חיים" במצב של "בדיחא דעתיה". אנחנו צריכים לדעת שאצל אנשים כאלו ה"בדיחא דעתיה" לא הגיע מכך שאכלו איזה צ'ולנט טוב... אי אפשר לדעת אצלם, כי הכל זה סוד שבסוד - "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם". זו היתה שעת הכושר, שה"חפץ חיים" דיבר על עצמו: "עפעס, משהו הלא עשינו בחיים!" - כך אמר.
ה"חפץ חיים" לא פירט, רק אמר: 'משהו', ואז הוסיף: "נו, אגיע לשם למעלה, ובשביל ה'משהו' הזה הקב"ה ודאי ירצה לשלם לי. אם הקב"ה יתן לי את הסטנדר ואת הגמרא - זה תשלום בשבילי. אם לא יתן לי את זה, מה שישלם לי, זה לא זה!"...

ה"חפץ חיים" רצה להמחיש ליושבים בשולחן לידו - "יתנו לי את הסטנדר עם הגמרא? זה תשלום".
מדוע אני מספר זאת? כדי שכל אחד מאיתנו יעריך וירגיש את ה"מה טובו אהליך יעקב", שנדע להודות לקב"ה "ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש", ולחזק עוד ועוד את "הקול קול יעקב", ואז נזכה ש"אין הידיים ידי עשו".
מספרים כי רבי ברוך בער מקמניץ זצ"ל אמר פעם בלשון שאלה: "כאשר אגיע לעולם האמת, עם מה אבוא!?"

ההייליגער רבי ברוך בער שואל

ההייליגער רבי ברוך בער שואל את עצמו במה יבוא לשם!... והוא השיב: "אם בתורה - יאמרו לי: 'וכי זו תורה?!' אם ביראת שמים - יאמרו: 'וכי זו יראת שמים?!' ימחקו לגמרי את המעשים שלי".

"אמנם", כך אמר, "בדבר אחד אוכל לבוא לשם. אוכל לומר בלב שקט: 'רבנו של עולם, אהבתי יהודי!' כי כאשר בא לקראתי, אוהו! כמה שמחתי לקראתו, הנה בא יהודי! בזה אוכל לבוא לעולם הבא".

הרב שך זצ"ל עבר ניתוח קשה מאד. בבית החולים היתה אחות, אשה חילונית, שהעריכה והכירה שהמאושפז הוא אדם

היכן מונח ראשו של האדם - בתפוח או בברכה

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? הרי שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה - וגם בכך אנו שווים.

אם כן מהו ההבדל הגדול שיש בינינו?

נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, אלא שאין לברך ברכה לבטלה, וכדי שאוכל לברך אני אוכל תפוח. ואילו אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, וכדי שתוכל לאכול לכן אתה מברך".

"נמצא אפוא", סיכם הרב'ה, "שההבדל בינינו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח!" השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם - בתפוח או בברכה?

כל אחד יכול להתבונן בעצמו: כמה ראש הוא שם באוכל, וכמה ראש הוא שם בברכה שלאחריו? אם את האוכל הוא אוכל במתינות, עם כל הגעשמאק, תוך שימת דגש על כל פרט, ואת הברכה הוא ממלמל בכמה שניות - הריהו מוכיח בזאת שאצלו הגשמיות היא העיקר...

לעומת זאת מי שזכה להבין כי האוכל הוא רק היכי תמצוי להגיע אל המטרה שהיא עבודת הבורא, ועושה מהאוכל טפל ומהברכה עלי ועיקר - הריהו מוכיח בזאת שהרוחניות היא העיקר בחייו.

כשהייתי ילד, היה אבי ז"ל לוקח אותי לשמוע את פה קדוש וטהור, **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, ואני זוכר שפעם שמעתי ממנו דיבור שממש זיעזע אותי. א שטיק אמת. הוא נתן זעקה: "מיר לעבן אין כפירה!" - אנו חיים בכפירה! דבריו היו לפלא. הוא הרי לא מדבר בפני אנשים ברחוב דיזנוגוף... הוא מדבר לפני ציבור של יראים ושלמים. על אלו חיים של כפירה הוא מדבר?

הוא הסביר: אנחנו סוברים שאם אנחנו אוכלים - האוכל מבריא אותנו. הרי אם לא נאכל שלושה ימים - גופנו יחלש, וכשנאכל - גופנו יחזק, הוי אומר: האוכל מבריא אותנו. זוהי כפירה גמורה. 'מיר לעבן אין כפירה'. האוכל הוא רק השתדלות. הבריאות היא מהקב"ה!

אין הכי נמי, אם אדם לא עושה את ההשתדלות שהוא מחוייב בה, ולא יאכל - הקב"ה לא יתן לו בריאות. אבל בסופו של דבר צריך לדעת, שלא האכילה היא שנותנת את הבריאות, ושום השתדלות לא תעזור לבריאות, אם הקב"ה לא יתן אותה.

בספר "**חובות הלבבות**" (שער חשבון הנפש) כתוב, שחובת ההשתדלות אינה על מותרות. אדם צריך להאמין באמונה

שלמה שבין אם ישתדל ובין אם לא - בסופו של דבר יהיה לו אותו דבר. כל אחד יקבל את מה שהקב"ה קצב לו.

סיפר **רבי משה מרדכי אפשטיין** זצ"ל, שמשמים מראים לו זאת עין בעין, בכל פעם מחדש, בכל נסיעה שהוא נוסע לגיוס כספים לשיבה: אם הוא נוסע לשוויץ - הכסף מגיע מלונדון. אם הוא נוסע ללונדון - הכסף מגיע מאמריקה... וזאת כדי להראות לו: ההשתדלות היא הכרח, אולם הישועה אינה מגיעה מחמתה, אלא מהשי"ת.

מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?

בימים עברו אנשים, גם הפשוטים שבהם, חיו במוחש את הציפיה למשיח ולגאולה השלמה.

שח **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל: בתקופה שלמדתי בישיבה לא היו חדרי אוכל בישיבות. הבחורים, ואני בתוכם היו אוכלים 'טעג' [ימים] אצל בעלי הבתים שבעיר. בוקר אחד, כאשר בעל הבית שאצלו התארחתי הלך לעבודה, הבאלעבוסטע שאלה אותו: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?". הוא היה עונה בטבעיות גמורה: "תשמעי, לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני אטריות".

למחרת אכלתי שוב באותו בית, ושוב אני שומע את הבאלעבוסטע שואלת את בעלה, עם יציאתו לעבודה: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך היום לארוחה?". שוב ענה בטבעיות גמורה: "תשמעי לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני שעועית". א מוראדיגא זאך! כך חיו את המשיח! "אחכה לו בכל יום, שיבוא".

(לקט מתוך הגדה של פסח יחי ראובן)

בשבת הרביעית איחר ד"ר קופרמן והגיע לאחר תחילת התפילה. והוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס

מרחן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א - לקבל בנועם את האורחים בבית הכנסת

מה טבו אהליך יעקב משפנתיה ישראל (כד ה)

מקדם אותו בברכת 'ברוכים הבאים', לא מתעניינים בו, ופונים ללכת איש איש לביתו.

בבית כנסת זה לא אוכל לקבוע את מקום תפילתי, הוא אומר. כיצד אפשר להתפלל במקום כזה, שבו לא יודעים כיצד להתנהג עם אורחים שזה עתה עלו לארץ? לתומו היה סבור שמדובר בתופעה חד-פעמית, שלא תחזור על עצמה בבתי כנסת אחרים. המציאות לא היתה כזו.

בשבת הבאה נכנס ד"ר קופרמן לבית כנסת אחר, ומה גדלה אכזבתו ותדהמתו כאשר נתקל בהתייחסות דומה. מעבירים אותו ממקום למקום, אף אחד אינו מקדם אותו בברכה, ולא מאיר לו פנים כיון שמלבד מקום תפילה חופש הרופא גם קהילה מתאימה שאליה ואל מנהגיה יוכל להתחבר, היתה המשימה קשה שבעתיים.

בדרך-לא-דרך נודע לו על קהילת 'אגודת רעים', ברחוב רבי עקיבא 72, וחבריו שכנעוהו להגיע ולהתפלל שם. בית כנסת זה נוסד, כידוע, על ידי עולי הונגריה, ואחד המייסדים הראשונים היה רבי אליעזר רובינשטיין זצ"ל.

למרות שהדוקטור לא הגיע מארץ זו, הוא החליט שלאור החוויות שהספיק לעבור בבתי כנסת אחרים, שווה לנסות את מזלם שם, ב'אגודת רעים'. הוא מגיע להתפלל, עם ילדיו ומתיישב על אחד הספסלים, תוך שהוא תופס כמה מקומות. והנה אף אחד לא מבקש ממנו לקום. לא ב'ברוך שאמר', לא ב'אשרי', וכך עד סוף התפילה...

ולא רק זה, אלא שבסיום התפילה ניגשים אליו כמעט כל המתפללים ומקדמים אותו בפנים קורנות ומאירות, ו... מבקשים ממנו שיקבע אצלם את מקום תפילתו. התמונה המעודדת הזו חוזרת על עצמה גם בשבת השניה. הוא מתיישב על הספסל, ואף אחד אינו מזיז אותו. וכך גם בשבת השלישית. בשבת הרביעית לבואו לבית הכנסת 'אגודת רעים', איחר ד"ר קופרמן והגיע כמה דקות לאחר תחילת התפילה. והנה הוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס על ידי אחד המתפללים, וילדיו...

רק עכשיו הוא הבין שבעצם המקום הזה היה שייך לאותו יהודי, שהחליט לוותר על זכותו, ואיפשר לאורח לשבת שם

קוראים לו ד"ר יצחק קופרמן, והוא נחשב אז לאחד ממומחי הלב הגדולים בארץ, וזכה להיות רופאם של כמה מגדולי ישראל המפורסמים. לפני עשרות שנים הוא עלה ארצה, עם משפחתו וילדיו, והתיישב בני ברק.

הגם שמוצאו לא היה מהונגריה, השתלב הרופא הנכבד בבית כנסת שכל מתפלליו נמנו על יוצאי הונגריה, וכל ענייני הקהילה ומנהגיה הושתתו על היסודות שלגדולי הונגריה. כיצד קרה הדבר? איך התחבר ד"ר קופרמן לקהילה זו? הפתרון כולל בתוכו סיפור שאותו כדאי לחרוט על לוח הלב, משום שיש בו נפקא-מינה לכל בתי הכנסת די בכל אתר ואתר.

מה הפעולה הראשונה שעושה יהודי שומר תורה ומצוות, כשהוא מגיע לארץ חדשה, ובמיוחד ארץ ישראל? - מחפש לעצמו בית כנסת שבו יוכל לקבוע את מקום תפילתו. גם ד"ר קופרמן עשה כך, וכיון שגם ילדיו היו כבר בגילאים כאלה שהלכו יחד איתו להתפלל, צריך היה למצוא בית כנסת שיכיל את כל המשפחה הכבודה.

ובהיותו ב'ברוך שאמר' נוקש פלוני על גבו

בשבת הראשונה לבואו לבני ברק, נכנס ד"ר קופרמן עם ילדיו לבית כנסת פלוני, סמוך למקום מגוריו, התיישב על אחד הספסלים והחל להתפלל. לא חולפת דקה, ובהיותו ב'ברוך שאמר' נוקש פלוני על גבו ומבקש ממנו לפנות את המקום 'זה הספסל שלי מימים-ימימה', אמר האיש. קם הרופא ממקומו, ועבר לספסל אחר. והנה, רק הגיע ל'אשרי' וישב ביתך' וכבר הוא מרגיש נקישה נוספת, ושוב הוא מתבקש לשים פעמיו למושב אחר. לפני 'שמונה עשרה' הוא נתקל פעם נוספת בבקשה דומה מצד מתפלל הטוען על זכותו לשבת על הכסאות התפוסים.

בסופה של מערכת הנדודים הזו מצא לעצמו פינה כלשהי וישב בה עם ילדיו, אבל אין לתאר את ההרגשה המאכזבת שפקדה אותו. והנה כאשר הגיעה התפילה לסיומה, הוא נתקף באכזבה נוספת. כמעט אף אחד מהמתפללים לא

במנוחת הדעת, עם הילדים שלו.

'בבית כנסת זה אני קובע את מקום תפילתי לצמיתות', הודיע ד"ר קופרמן. ואכן, מזה עשרות רבות בשנים שהוא נמנה על מתפלליו הקבועים של 'אגודת רעים'.

סיפור זה, מן הראוי שישמע בכל בתי הכנסיות ויפקו ממנו הלקחים הנכונים. גם אם לא מדובר במי שמחפש לעצמו מקום-של-קבע להתפלל בו, אלא הגיע לבית הכנסת כאורח, כדי להשתתף באחת השמחות, ומחפש לעצמו מקום ישיבה, שבו יוכל לשבת עד סוף התפילה - חובתו של כל אחד מן המתפללים לסייע בעדו, לקדמו בברכת שלום עליכם וברוכים הבאים, ולהעניק לו הרגשה טובה.

כשמדובר אכן באורחים המגיעים לשמחות, המשימה היא קלה יותר, אבל עדיין נחוצה מאוד... במיוחד כשמדובר בשמחה המרכזת סביבה אורחים רבים, וקל וחומר אם השמחה נערכת בשבת עמוסה ממילא, כמו שבתות בין-הזמנים, כשהבחורים נמצאים בבית הוריהם.

מביט אנה ואנה, ומצפה

לעיתים תכופות יוצא לנו להתקל באורח הנכנס בשערי בית הכנסת, וכיון שהוא אינו רוצה ליטול את מקומו של אף אחד, הוא כמו-מבקש שידריכו אותו היכן אפשר לשבת, מביט אנה ואנה, ומצפה שאחד המתפללים הקבועים יבחין בו ויוביל אותו אל המקום הנכון.

הרי רק מי שמתפלל בקביעות במקום ההוא, יודע היכן באמת יש מקומות פנויים. מי נמצא ומי לא נמצא, מי מתפלל במנין זה, ומי במנין אחר, כך שהמקום שלו פנוי עתה, וכל כיוצא באלה הפרטים, שהאורחים אינם מודעים להם.

האורחים לא עושים חשבון שיתכן ש'פעם האחת' הזו כבר היתה בשבוע שעבר וגם לפני שבועיים ושלושה, בשמחות אחרות שהתקיימו בבית הכנסת, וגם אז התיישבו האורחים במקומות הקבועים, וגרמו לאי-נעימות למתפללי בית הכנסת. כמה נעימות אנחנו יכולים לגרום במו ידינו אם ניגש אל האורחים ונסייע בידם בכל הצטרכויותיהם, ולא רק שנוביל אותם אל המקומות הפנויים, אלא גם נצייד אותם בחומש ובסידור, ואף נאמר להם שאם הם זקוקים לדבר נוסף, שיפנו אלינו.

לפעמים מגיעים אל השמחות אנשים רחוקים מיהדות, הנמנים על קרובי המשפחה, ואם לא מתייחסים אליהם כראוי, ובכל הכבוד הנדרש, אנחנו גורמים לחילול ד' חמור, ומביאים את האנשים הללו להסיק מסקנות לא נכונות על

בתי הכנסיות שלנו.

ומאיך, התייחסות נכונה עשויה לקרב אותם באופן משמעותי לשמירת מצוות, וכל הזכויות לכך תישמרנה למי ש... הגיש להם סידור, וסייע בעדם בהגיעם לבית הכנסת.

נכון שלא תמיד מחויב אדם לוותר על מקומו. במיוחד אם האבא אינו מגיע לבדו, אלא עם ילדיו, והם - אם לא תושיב אותם במקומות הקבועים, עלולים 'לעשות שמח'. אבל, צריך לחפש דרך נאותה כיצד לפנות אל מי שהתיישב על מקומו, ואף לחפש עבורו מקום חילופי ולהובילו לשם. במקרים אלה כדאי מאד לחשוב כיצד אנחנו היינו מרגישים בסיטואציה דומה ובשמחות הנערכות במשפחה שלנו. כמה היינו רוצים שייגשו אלינו ויסייעו לנו להסתדר בבית הכנסת! כמה היה נעים לנו שלא היו מתעלמים מאיתנו! וכך ננהג גם כלפי אנשים אחרים.

מספורו של ד"ר קופרמן נוכל גם ללמוד על החיוב להקביל את פניו של כל מי שמגיע למקומו, ולעשות זאת בנועם ובחביבות. לפעמים אנחנו יכולים להתקל בבית הכנסת בפנים בלתי-מוכרות של פלוני, והנה הוא מגיע גם מחר ומחרתיים, ונראה שהתיישב כאן בקביעות, אולי קנה/שכר דירה, ואף אחד אינו מקדים את פניו בברכת שלום-עליכם פשוטה לא מתעניינים בו ולא שואלים בשלומו. מרוב הבלבול וחוסר יישוב-הדעת המאפיין את תקופתנו, זה יכול לקרות לנו גם במעלית של הבנין... כאשר נוסעים עם דייר חדש, ולא מגלים אכפתיות בזהותו ובשלומו. לא שואלים אותו מאין בא, ולאן הוא הולך. ופוק חזי מאי עמא דבר, לצערנו.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

כשילדי העיר זיהו כי הכלב הוא יחיד מסוגו, בהיותו מבין את שפת האידיש, הם מצאו תעסוקה חדשה להשתעשע בה. כל ערב הם היו מתאספים סביבות הכלב, ומחלקים לו פקודות באידיש

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על בלעם הרשע

ואיני כלום אלא עפר ואפר...". צורת תפילתו מצאה חן בעיני רבי יהונתן, והוא אכן התיישב במקום הסמוך אליו. תפילתו שנאמרה בהכנעה ערבה לאוזניו של רבי יהונתן, וגרמה לו התעוררות רבה והשפעה טובה. הוא מאד שמח כי מן השמים זימנו לו לשבת סמוך אליו בתפילות. כך היה הן בליל יום הכיפורים והן בתפילת שחרית למחרת. אולם כאשר הגיעה שעת קריאת התורה, הזמין הגבאי את אחד המתפללים, אשר כנראה נמנה בין נכבדי הקהילה, לעלות לתורה לעליית שלישי, העלייה המכובדת ביותר, ואילו את אותו יהודי - שכנו של רבי יהונתן לספסל - הזמין הגבאי לעלות לעליית רביעי.

אבל מה זה נוגע לגבאי!?

כשראה אותו יהודי שהוא הוזמן רק לעליית רביעי, רץ בזעם לעבר הגבאי והתנפל עליו בשצף קצף: "את פלוני כיבדת בשלישי ואותי רק ברביעי. תתבייש לך! במה הוא מכובד יותר ממני?!". ככל שניסה הגבאי להצטדק, הוא הותקף ונגזף בטון גבוה יותר על ידיו. כשחזר האיש למקומו, לא שלט רבי יהונתן ברוחו ושאלו: "במחילת כבודו, הן רק לפני דקות בודדות התפללת בלב נשבר ונדכה, שפכת דמעות רותחות והתאנחת אנחות קורעות לב כשאמרת: "עד שלא נוצרתי איני כדאי, ועכשיו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי, עפר אני בחיי...". והנה לא עברו כי עם דקות בודדות וכבר הינך מחולל שערוריה בגלל כבוד מדומה שסברת שמגיע לך? כיצד יתכן?".

האיש השיב בפשטות ואוויליות זועקת לשמים: "למה כבודו אינו מבין דבר כה פשוט? את זאת אמרתי לקדוש ברוך הוא, לפניו אני מסוגל להיכנע. אבל מה זה נוגע לגבאי! הרי גם הוא עפר ואפר כמוני, והרי אני יותר מכובד ממנו. אז מדוע לא כובדתי בעליה המכובדת!?".

המידות יבליעו את הדעת וירעילו את השכל,

רבי יהונתן היה שב ומספר את הסיפור הזה בהזדמנויות שונות, ומוסיף מוסר השכל נפלא בצידו; גם כאשר אדם נמצא בדרגה גבוהה של קרבת אלוקים, וגם לאחר שהתפלל

וַיֹּאמֶר בְּלָעַם לְאַתּוֹן כִּי הִתְעַלְלָתָּ בִּי (בב)

מעשה מופלא אירע בדורו של רבינו גאון עולם רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, המסוגל לפתוח בפנינו צוהר קטן של הבנה, אודות אישיותו ההפכפכנית של בלעם הרשע. להבחין בצדקות המְעוֹשָׂה שרגיל היה להסתתר תחתיה, וברוע המידות שגילם בשורשו ומהותו.

בעת שנדד רבי יהונתן ברחבי העולם, בעקבות רדיפות נוראות שהיו מנת חלקו, נאלץ באחת השנים להתעכב ביום הקדוש, יום הכיפורים, בעיר מסויימת שלא הכירוהו ולא שמעו את שמעו. הוא נכנס לבית הכנסת הקרוב לאכסניה שלו, וחיפש שכן טוב אשר בסמוך אליו יוכל לשבת בעת התפילות.

בזווית עינו קלט רבי יהונתן יהודי מכובד שיושב ומתכוון ליום הקדוש בדחילו ורחימו. את וידויו של רבי ניסים גאון ושאר התפילות והתחנונים שרגילים שלומי אמוני ישראל לומר בעת רצון זו, אמר אותו יהודי בדבקות ושברון לב, בבכיות ואנחות. הוא הוסיף ואמר בסיום תפילתו: "ריבונו של עולם, אתה הרי יודע באמת - כי הדברים נכונים כלפי

תפילה שלימה בהשתפכות הנפש וכוונת הלב, כאשר מידותיו מושחתות, אזי המידות יבליעו את הדעת וירעילו את השכל, וברגע האמת כשיעמוד בפני נסיון הוא עלול לאבד ברגע אחד את כל ההשגות שהשיג בעמל ויזע, ולהתדרדר מגובה עצום לעומק התהום - מבחינה מוסרית.

סיפור זה מביא בספרו 'מעייני החיים', הגאון הצדיק רבי חיים זיצי'ק זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר בדור שלפנינו, מחשובי תלמידי ה'סבא מנובהרדוק' מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, ומדמה זאת לאישיותו של בלעם הרשע.

כי אם נביט בפסוקי הפרשה, מבלי לעיין בדברי חז"ל ומפרשי התורה, ניתן לטעות לרגע ולחשוב - כי אישיותו של בלעם היתה מיוחדת במינה, צדיק וחסיד אמיתי. הביטויים המופלגים שנשמעו מפיו, תואמים לצדיקי עולם שלא טעמו טעם חטא מימיהם.

נותן לנו תדמית של אדם ירא שמים

בתחילה כשבאו זקני מואב ומדין להזמין לבוא אליהם, השיב להם בלעם: "לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר השם אלי". (כב, ח). כך גם בהמשך כאשר ניסה בלק מלך מואב לפתותו בפיתויי כבוד וממון, השיב להם: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי השם אלוקי לעשות קטנה או גדולה" (שם, יח). ביטוי דומה חזר ואמר בהמשך, כשבא למדין: "עתה היכול אוכל דבר מאומה, הדבר את אשר ישים אלוקים בפי אותו אדבר" (כב, לח).

נוסח דבריו נותן לנו תדמית של אדם ירא שמים מרבים, שמעודו לא המרה את פי קונו. הינו מקפיד בהידור על קלה כבחמורה, עד שאין לו זולת רצונו יתברך מאומה. אולם בפועל, מעשיו הוכיחו את ההיפך הגמור מדיבוריו הגבוהים:

הגמרא במסכת סנהדרין (קו, ב) אומרת, כי כל אלו שנמנו לגנאי במדרש אין לדרוש בחטאם יותר מדי, ודיינו במה שדרשו חז"ל אודותם. אולם אצל בלעם, כל מה ש'ימצא לדרוש בו לגנאי - דרוש.

בלעם במהותו גילם את שיא השחיתות

ההבנה בזה, מסבירים בעלי המוסר, כי בלעם במהותו גילם את שיא השחיתות והרוע עד שורשו ויסודו. לכן כל גנאי ש'ימצא בו הינו אמת לאמיתו, וזה המשך לאותו שורש רע שקיים וכלול בו, ולעולם לא יצליחו למצות את עומק הרוע והרשעות שהיו בו.

כך גם מספרת הגמרא במסכת עבודה זרה (ד, ב), עד לאיזו דיוטא תחתונה הידרדר בלעם הרשע בתאוותיו ויצריו הנחותים, עד שהיה מופקר לגמרי כחוטא מאוס ושפל.

כיצד יתכן אדם שמחד גיסא מסמל את שורש הרוע, ומאידך גיסא מדבר דיבורים כה גבוהים ורמים כאחד מצדיקי עולם? את התשובה נבין באמצעות המחשה נפלאה ששמעתי פעם מפי יהודי ישיש מופלג, מותיקי תלמידי ישיבת ראדין הרב הגאון רבי חנא קלצקי זצ"ל. איש תם וישר דרך, שהתגורר בימי זקנותו בעיר ליקווד בארצות הברית.

הוא סיפר לי, כי בשנות ילדותו הכיר במקום מגוריו יהודי תמהוני שהחליט ל'אלף את כלבו, ולימדו להבין את שפת האידיש. באופן כללי, הדגיש לי רבי חנא בדבריו, היה זה דבר נדיר מאוד שיהודי אורתודקסי יחליט לגדל כלב בתוך ביתו, וגם אותם יחידים שהתעקשו לגדל כלבים, כפי מנהג הגויים, אילפו אותם להבין את השפה הפולנית, השפה המקומית המדוברת, ולא את שפת האידיש.

הם היו מתאספים סביבות הכלב,

כשילדי העיר זיהו כי הכלב הוא יחיד מסוגו, בהיותו מבין את שפת האידיש, הם מצאו תעסוקה חדשה להשתעשע בה מידי ערב. כל ערב הם היו מתאספים סביבות הכלב, ומחלקים לו פקודות באידיש; מריצים אותו מכאן לשם ומשם לכאן, ומפתים אותו לאכול 'בובקעס' וזרעונים וכדומה. היו ילדים שאף הגדילו לעשות - הציקו לו, משכו באוזניו ובזנבו, ועוד. כצפוי, פעם אחת פקעה סבלנותו של הכלב, והוא התנפל על אחד הילדים, נשך אותו בצורה אכזרית ופצע אותו אנושות, ותהום כל העיר.

הילדים הקטנים הסתובבו סהרוריים ומשתוממים: "היתכן שכלב מיוחד כמותו שמבין את שפת האידיש - יבצע מאורע כה מחריד? כלב יחודי כזה ממשיך לנשוך כאחד הכלבים

הפשוטים!?!...".

"אולם אני לקחתי מזה תובנה חכמה לכל החיים", אמר לי רבי חנא, "התובנה היא - כי כלב נשאר כלב! אפשר להחזיר בו חכמה כזו וחכמה אחרת, הבנה כזו והבנה אחרת. אפשר אפילו לאלף אותו להבין את שפת האידיש, כמנהג בעלי בתים חשובים דפה. אבל אין לטעות: כלב נשאר כלב עד יומו האחרון, את שורשו ומהותו לא שייך להחליף ולשנות בשום צורה!"

"יסוד זה מצוי גם בעבודת השם", המשיך רבי חנא לומר, "אדם שלקוי במידות רעות ואינו עובד על עצמו לשפר ולתקן את מידותיו, ניתן לאלפו חכמה ובינה, יתכן אף למלא את ראשו בדברי נבואה. אולם כל עוד שמהותו לא משתנית, כל הידיעות וההשגות לא יעלו ולא יורידו, הם לא יצליחו לשנות בו מאומה מבחינת עצם האישיות, והוא ישאר אותו אדם שפל, אנוכי ומושחת".

כזה היה בלעם. התורה מעידה עליו: "יודע דעת עליון", "מחזה ש-די יחזה". כלומר, הוא אכן השיג השגות עליונות, הבין רזי עולם, אך כל זמן שלא השיב לליבו את ההשגות המופלאות הללו, ולא שינה את מזגו הרע ושחיתותיו - הוא נשאר חוטא שפל מהרובד הנמוך ביותר.

למרות רוח האלוקים שנחה עליו, ולמרות שפיו היה מלא דברי חכמה ונבואה, הוא גילם בדרכיו את סמל השחיתות והרוע.

היא מקבלת הוראה מאדם הראשון: 'סטופ'!

נוסיף ונאמר, כי יש כאן רובד נוסף של שפלות מדרגה. כפי ששמעתי בילדותי מאבי מורי זצ"ל, בעת שהשמיע באוזניו לקחים ומוסרים בפרשה זו:

חז"ל אומרים (אבות ה, ו) **כִּי עֲשָׂה דְבָרִים נְבָרָא בְּעָרְב שְׁבַת בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת**, והשלישי מביניהם הוא **פִּי הָאֲתוֹן**.

אבא בשעתו תיאר זאת באוזניו במתיקות רבה:

"הבה נתאר לעצמנו - כיצד היה נראה אותו ערב שבת הראשון בבריאה. כל היקום כולו עוד לא הספיק להתיישן, בקושי ימים אחדים עברו מאז הוא נוצר. עדיין יש רוח של התחדשות באויר, רוח של טהרה וקדושה שממלאת את החלל. אין חטאים ואין חוטאים, מלבד חטא אחד של עץ הדעת. כל הבריאה כולה; היצורים בים וביבשה, החיות הבהמות, הפרחים, הצמחים, האילנות, המאורות הגדולים ועוד ועוד,

כולם ממתינים לרגע בו השבת תפרוס את כנפיה עליהם ועומדים מוכנים לקראתה. הן השבת היא תכלית כל הבריאה וההשלמה של ששת ימי המעשה - "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם... כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוקים לעשות".

"אם כל חי - חוה הצדקנית כבר מחזיקה בידה את הנר ועומדת לברך: 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו להדליק נר של שבת'. לפתע הכל נעצר. היא מקבלת הוראה מאדם הראשון: 'סטופ! מה יש? מה קרה?' צריך להמתין עוד כמה רגעים, הבריאה עדיין לא הושלמה. מה לא מוכן? מה לא הושלם? הקדוש ברוך הוא עדיין לא יצר את פי האתון!"

על מה כל הרעש? על מה כל המהומה?

"לכאורה יש לשאול" - אמר אבא - "על מה כל הרעש? על מה כל המהומה? מה בוער בזמן כה דחוק לברוא את פי האתון? מה היא הועילה לבריאה עד שהיה דחוף לברוא אותה למעלה מאלף שנים קודם שבאה לשימוש?"

"אינני יודע את הסיבה", אמר אבא בשעתו, "אולם רואים בזה נקודה אחת; כמה היה חשוב לקדוש ברוך הוא לברוא בריאה זו כבר אז, בערב שבת הראשון. כי כנראה פי האתון מסמל משהו מאד חשוב, את שפלות אומות העולם למול כלל ישראל. כי הנה האתון היא החיה הכי מטופשת בבריאה. אתון היא סוג של חמור, וחמור הוא כידוע מלשון חומריות, כי הוא היצור החומרי ביותר שקיים עלי אדמות, אין בו אף זיק של חכמה.

הקדוש ברוך הוא רצה שתהיה קיימת בבריאה כבר מיזומה הראשון יצירה שתוכיח את שפלותו של בלעם, החכם שבאומות העולם, שאינו יכול לעמוד מול תוכחתה של החיה המטופשת והחומרית ביותר.

האתון פותחת את פיה ומדברת, ובמקום שיבין כי יש כאן משהו לא שגרתי, ויכניע מעט את עצמו, ינמיך את גובה רוחו, הוא מתחיל להתווכח איתה - "אני התחלתי? את התחלתי!", כמו תינוק חסר דעה.

ללמדנו עד כמה נמוך הוא היה למרות כל ההשגות שהשיג.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

'מעשה' באחד שנוקק לסכום מעות, והחליט ללכת לידידו לבקש הלוואה, בדרכו 'נפלה' בליבו מחשבה שלא ירצה הלה להלוות לו

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על מריבות ודמיונות בעלמא

בפרשתו (כב ל), תאמר האתון אל בלעם הלווא אגכי אתנך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה ההסכן הספנתי לעשות לך כה ויאמר לא. ואמרו חז"ל (ילקוט שמעוני) 'בלעם חכם של אומות לא היה יכול לעמוד בתוכחת אתונו, שנאמר ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא'. ולכאורה איזה שיחת מוסר ו'תוכחה' יש באותם דברים שאמרה 'ההסכן הסכנתי לעשות לך כה'

ומבאר הגאון רבי אברהם פאם זצ"ל ראש ישיבת תורה ודעת, שכה טענה האתון לבלעם, למה הכיתני, וכי כבר עשיתי לך ככה אפילו פעם אחת - לנטות מהדרך וללחוץ רגליך אל הגדר, אלא בע"כ שיש לי איזה סיבה צודקת ומוכרחת שמחמתה נאלצתי לנטות לצידי הדרך, וא"כ למה הכיתני - מדוע לא חשבת על כך. ואכן, לא היה יכול בלעם לעמוד בפני תוכחה אמיתית שכזו...

ומכאן למד יסוד נאמן, אם ראית שחברך מתנהג לעומתך שלא כהוגן ואין דרכו בכך, אל תחרפהו ולא תריב עמו, אלא חשוב נא ותחקור מהי הסיבה שמחמתה נהג כן, ותבין שיש משהו ש'לוחץ' עליו, ורק מחמת כך נהג כן, וממילא עליך להשתדל להשקיט את רוחו ולחלצו מן המצב המעיק לו, אך חלילה לך מלהחזיק במחלוקת, להרגיזו ולדבר עליו סרה או לביישו ולאחוז עליו טינא בלב, אלא אדרבה חזק את רוחו ואת ליבו ותעמוד לימינו ולעזרתו.

אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות

יתר על כן, אם נראה לך שחברך פגע בך או נהג שלא כשורה - חקור היטב את הדבר, שהרי מעולם לא 'הסכין' לעשות לך ככה, ואין מסתבר לומר שהחליט להרע לך בלי סיבה... אלא פעמים (הרבה...) תמצא שלא היו דברים מעולם, אין כאן פגיעה, ואין כלל שום מעשה מצידו ואין זה אלא דמיונות בעלמא. ואכן במקרים רבים 'בניין המריבה' והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורת, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל בצרות וייסורים של המריבות ופירות באושיהם מחמת איזה טעות שווא בתחילת

הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח ההזמנה והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות שמבין מדוע משנהו כועס עליו וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלווים עליהם על דברים שלא היו ולא נבראו וגם לא עלתה על ליבם, שנאת חנם כפשוטו. בדרך צחות מספרים 'מעשה' באחד שנוקק בדחיפות לסכום מעות אשר לא היו בידו, ובדלית ברירה החליט ללכת לידידו לבקש ממנו הלוואה, בדרכו 'נפלה' בליבו מחשבה שמן הסתם לא ירצה הלה להלוות לו אלא ישיב פניו ריקם, אך מיד דחה מחשבה זו, כי מהיכי תיתי שרעהו לא ירצה להיטיב לו, אולם המחשבה הראשונה נקבעה במוחו וניקרה בו כל הדרך כיתושו של טיטוס, עד ש'דמיון' זה נהפך כמציאות ממש והתרגז עד מאוד, כשהוא אומר לעצמו, הן תמיד השתדלתי בטובתו ומדוע 'רשע' זה משיב רעה תחת טובה, מה פשעי ומה חטאתי וככה המשיך לילך בדרכו כשכולו 'אש להבה' והוא רותח וזועם על 'נבזותו' של רעהו לשעב... שאינו עומד לימינו בשעת דחקו, משהגיע לבית רעהו, נקש על הדלת ותיכף משנפתחה זעק בחמתו, איני צריך את הטובות שלך... אל תלווה לי... ואיני חפץ להכירך מיום זה והלאה... וטרק את הדלת בחזקה עד שנשמע הקול ברחוב השני... והלה עומד נדהם ואינו יודע מה הוא שח, ואיזו הלוואה בראשו...

(באר הפרשה בלק תשפ"ה)

כשהגיע פעם לביקור בארץ, ראה את הדלות השוררת בקהילה זו. בנה בתי תמחוי, מרפאות וסיוע. והנה, באחד מביקוריו בארץ, הלך לבקר באחד מבתי התמחוי שלו. שם החליק נפל ושבר את רגלו

הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א - בלעם דאג לנו לפרשה נפלאה!

מקפיד על הנהגות של בין אדם לחברו ולמרות כל מאמצי לא הולך לי, ואילו חברי, שממש לא מתאמץ במיוחד, מצליח הרבה יותר. אנחנו לא מבינים את דרכיו של הקב"ה. אבל, אין שאלה שלא נקבל עליה תשובה. נחזור לסיפורנו, כאמור, נתן שטראוס שבר את רגלו והדבר מנע ממנו את החזרה לארצות הברית בדרך בה התכוון לחזור. הוא תכנן לטוס לאנגליה, ומשם להפליג בהפלגת הבכורה של אוניית הפאר החדשה, הענקית, טיטניק. האוניה שמתכננה הבטיחו שאינה יכולה לטבוע. אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. בהפלגתה הראשונה התנגשה האוניה בקרחון ענק, נשברה, וטבעה במקום. אלף וחמש מאות איש מצאו את מותם באותו אסון נורא, ביניהם אחיו של נתן שטראוס, איזידור. עתה יש לנו תשובה מדוע נשברה רגלו, ודווקא בבית התמחוי בו הקים. זו תורה וזה שכרה אכן כן, דוקא במקום בו הרבה צדקה וחסד, הצילו הקדוש ברוך הוא ממיתה משונה ונוראה. אין דבר בעולם שאין עליו הסבר ברור וחד משמעי. אבל לא תמיד אנחנו מבינים.

הרי בלעם לא היה טיפש

רבים עוסקים בשאלה: הרי בלעם לא היה טיפש. איך הלך נגד רצון ה' בתחילה אומר לו הקב"ה "לא תלך עמם לא תאור את העם כי ברוך הוא" דברים חד משמעיים. בבוקר אומר בלעם לשרי בלק, "מאן ה' לתתי להלוך עמכם", אין אתם מספיק חשובים שאלך איתכם. בלק שולח שרים רבים ונכבדים מאלה. אומר לו הקדוש ברוך הוא "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה". בלעם שומע דברים מפורשים, אתה תעשה רק מה שאומר אליך, וכי יתכן שהקב"ה יאפשר לבלעם לקלל את בניו אהוביו? אבל בלעם בכל זאת הולך, וכפי שכותב רש"י, "שמא אפתנו ויתרצה". הכיצד, הרי בלעם יודע את כוחה של תפילה, הרי כוחו בפיו, הוא יודע מה רצון ה' יתברך. מה חשב, כיצד סבר לפתות את הקב"ה?

מה טבו אהליך יעקב משכנתיה ישראל (כה)

כאשר מגיעים לפרשת בלק. פרשה עשירה כל כך, ישנה דילמה עצומה, על מה לדבר, מגיע לבלעם ברכת 'ישר כח' גדול על הפסוקים הנפלאים בהם זיכה אותנו. "מה טבו אהליך יעקב משכנתיה ישראל" ופסוקים נפלאים נוספים. כל פסוק יהלום! לולא בלעם, לא היו אלו בנמצא, היינו מפסידים ברכות נפלאות ושבחים מופלגים שכאלו. נפתח בסיפור נפלא לחיזוק האמונה. כולם מכירים את העיר נתניה. כמעט כולם יודעים שבירושלים יש רחוב ששמו 'שטראוס'. מה המכנה המשותף ביניהם? העיר נתניה והרחוב נקראים על שמו של נדיב בשם נתן שטראוס. נתניה על שם שמו הפרטי, נתן, וגם על שם נתנתו וצדקתו, ורחוב שטראוס - שם משפחתו. נתן שטראוס היה יהודי אמריקאי עשיר, בעל מפעל גדול לפיסטור. כשהגיע פעם לביקור בארץ, הכיר את הישוב הישן האותנטי, ראה את הדלות והעוני השוררים בקהילה זו, והחליט שהוא נרתם לסייע. מכספו בנה בתי תמחוי, מרפאות ומוסדות סיוע.

מה אמרו הרואים והשומעים

והנה, באחד מביקוריו בארץ, הלך לבקר באחד מבתי התמחוי שלו. שם החליק נפל ושבר את רגלו. מה אמרו הרואים והשומעים באופן טבעי? "זו תורה וזו שכרה?" האיש הוזיל מכספו כדי לסייע ללומדי התורה בני הישוב הישן, ודווקא בבית התמחוי שהקים - שם נשברה רגלו! מילא אם היתה רגלו נשברת במהלך טיפוס על הרי האלפים, ניחא... אבל כיצד יתכן שהדבר קרה דווקא במקום בו עשה מצוה כל כך גדולה?! זו לכאורה התגובה הפשוטה והמתבקשת, ובאמת מותר לנו לשאול. יש לנו הרבה שאלות, ובדרך כלל איננו מקבלים תשובות במקום. אבל בהמשך ודאי נקבל את מלוא התשובות, לא ישאר דבר אחד שאינו פתור. כאן, בעולם הזה, יש לנו שאלות. מדוע אני, שמקפיד כל כך להגיע לתפילה בזמן, לומד ברצינות וברציפות בסדרים,

אספר כאן חסדי השם יתברך איתי, מה שבילדותי הייתי תקופה של כמה חודשים מה שקוראים היום 'צמח' (ז"א משותק). לא יכולתי לעמוד, לשבת, רק שוכב על הגב

הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו

פָּרַע שָׁכַב פְּאָרִי וְכָלְבִּיא מִי יְקִימֵנוּ (כד)

אספר כאן חסדי השם יתברך איתי, מה שבילדותי הייתי תקופה של כמה חודשים מה שקוראים היום צמח (ז"א משותק). לא יכולתי לעמוד, לשבת, רק שוכב על הגב, (ואם היפכו אותי שכבתי על הבטן). לא יכולתי לזוז ולא להתהפך. וכמובן שהייתי במצב סיעודי בכל צורכי, רחצו אותי הלבישו אותי. גם הדיבור ניטל ממני. ורוב הזמן עיני סגורות, ואם פתחתי אותם הייתי תוהה ובוהה ולא מגיב כלום למסתכל עלי.

ועיקר הקושי הגדול היה באכילה לא הייתי יכול ללעוס רק כשהכניסו לפי נוזלים הייתי מוצצם ובולעם. ולא ידעו מה לתת לי לאכול, כי חלב פרות הקאתי, ואי אפשר להתקיים כל הזמן על נוזלים, היו מנסים לתת לי חלב שומשום (הרטיבו את השומשום לילה שלם ולמחרת טחנו השומשום, וסיננו אותו) או חלב שקדים. וזה היה קשה לנו מאד, כי לא היה אז אצלנו מקררים והיינו צריכים כל יום להכין מחדש.

באותה עת ביקר אצלנו ידיד הורי וסבי ע"ה

באותה עת ביקר אצלנו ידיד הורי וסבי ע"ה שהיה מבין גדול בתזונה וברפואה, וכשראה המצב המיואש הזה, החליט לשהות בביתנו, ולהתמסר להזין אותי היטב, ואולי יש תקווה שע"י מזונות נכונים גם השיתוק ישתפר לאט לאט. ובאהבה אין סוף הכין מזון טרי כל כמה שעות ארבע פעמים ביום ועשה עוד כל מיני טיפולים. והנה באמת לאחר כמה שבועות התחלתי לזוז ולהזיז ידים ורגלים, ולהגיב בעיני לפונים אלי, ואחר כמה חודשים כבר התהפכתי מעצמי והיה מנסה להושיבני, ולאט לאט התיישבתי מעצמי, והשכל התחיל להגיב יפה. וברוך השם נהייתי במשך הזמן ככל אדם, עד ששכחתי ממה שעבר עלי. וכמה עלי להודות להשם יתברך ע"ז.

שכל סיפורי דלעיל לא היה ולא נברא

ועכשיו אגלה שכל סיפורי דלעיל לא היה ולא נברא, ואינו אלא משל כדי להמחיש טוב המצב שהיה בו כל אחד מאיתנו בהיותו תינוק. האם תינוק הוא לא משותק שאינו יכול לעשות צרכיו כלל, והוא במצב סיעודי מוחלט. אינו מדבר

ואינו רואה, ואינו יכול לעמוד או לשבת. ואינו יכול לאכול שום מוצק רק נוזלים. וחלב פרה היה במדינתנו בחזקת סכנה לתינוקות.

מה עשה הקב"ה, עשה לתינוק אם רחמנית מסורה ואוהבת, שכל ליבה איתנו בין ביום ובין בלילה. ועשה בגופה מעבדה כימית לייצור מזון מיוחד לתינוק, וכל המאכלים שאוכלת נהפכים לחלב אם, שהוא מזון המורכב מחומרים הנחוצים לבניין גופו של התינוק. ואין חלב האם מתוק מדי, לא מלוח, ולא טפל, לא קר ולא חם אלא פושר, ואינו דורש שמירה במקרר, שכל שלש או ארבע שעות נוצר מחדש חלב טרי טרי, והתינוק מקבל אותו ישירות לפיו בלא מגע עם חידקים. ועם המזון והטיפול של האם (שמן שסכתני אמי) לאט לאט צומח התינוק ומתפתח בתנועותיו.

ומי נתן רחמים בלב האם, ומי ייצר המעבדה שבגופה המייצרת חלב לתינוק, הכל מעשה הי"ת, כדכתיב עליך הושלכתי מרחם מבטן אמי ק-לי אתה.

וכיון שכל אחד ואחד מאיתנו היה צמח וחסר אונים ובמצב סיעודי בהיותו תינוק, ועבר את המצב הזה בחסדו הגדול של השם יתברך איתו, לכן לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו, נקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו. בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו.

(דעת ואמונה בלק תשפ"ה מתוך ספר עוטה אור דעת ואמונה)

ארגנתי והבאתי עמי לא פחות מ-40 כהנים! מרן שליט"א היה נרגש בצורה שקשה לתאר, דמעות זלגו מעיניו במהלך הברכה, ולאחר התפילה הודה מעומק לבו

שיחה מיוחדת עם הרה"ג ר' אברהם ישעיהו שטרן שליט"א, על ברכת הכהנים הגדולה

"לפני מספר שנים, פנה אלי הגבאי של מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א, ורמז לי כי אם ברצוני להעניק לרב מתנה משמחת ליום הולדתו, כדאי שאדאג להביא כהנים נוספים למניין שחרית המתקיים בביתו מדי בוקר.

הרמתי את הכפפה מיד. ארגנתי והבאתי עמי לא פחות מ-40 כהנים! מרן שליט"א היה נרגש בצורה שקשה לתאר, דמעות זלגו מעיניו במהלך הברכה, ולאחר התפילה הודה מעומק לבו על ה'מתנה' הרוחנית והנפלאה הזו."

"אין לך מתנה גדולה מזו לאביך"

מתוך הרצון להמשיך את דרכו של אביו ולהנציח את זכרו, יזם הרב אברהם ישעיהו שטרן מפעל אדיר המתקיים מדי שנה ביום היארצייט של אביו.

"חשבתי לעצמי", משתף הרב שטרן, "כיצד אוכל להעניק לאבא זצ"ל את הנחת הגדולה ביותר בשמים ביום פטירתו? החלטתי לאסוף כהנים רבים לברכת כהנים המונית ברחובה של עיר, בשכונת הר נוף בירושלים.

היזמה המבורכת הזו הולכת וקונה לה שביתה, ומדי שנה המספרים מכפילים את עצמם. בשנה האחרונה הגיע המעמד לשיא חסר תקדים, כאשר מאות כהנים נשאו את כפיהם יחד מול קהל העצום.

חותם בלתי נשכח למפעל זה קיבל הרב שטרן ממרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל:

"כשסיפרתי בזמנו למרן שר התורה זצ"ל על המיזם ועל עריכת ברכת הכהנים ההמונית לעילוי נשמתו של אבא, אורו עיניו והוא אמר לי במילים מפורשות:

'אין לך מושג איזה חסד גדול אתה עושה עם אבא שלך! לא היית יכול לתת לו שום מתנה גדולה יותר מזו בשמים!'"

והנה ברכת בָּרַךְ זֶה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים (טז)

כאשר אנו קוראים בפרשת בלק את קורותיו של בלעם הרשע - אשר באורח פלא הפך הקב"ה הוא את קללותיו לברכות - עולה מאליו הנושא של הברכות, ערכן הגדול וכוחן לפעול ישועות.

כדי להרחיב קצת בעניין זה, שוחחנו עם הרה"ג ר' אברהם ישעיהו שטרן שליט"א, מי שמחזיק במפעל חיים עצום של ברכה.

בראשית שיחתנו, מבקש הרב שטרן להביא "וורט" נפלא על הפרשה, אשר אמר מרן הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל. פנינה זו מופיעה בספרו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א ("אוצרותיהם אמלא"). וכך הוא כותב:

בירושלים היה יהודי יקר מאוד, שהקדיש את חייו במסירות למען נערות יתומות ופליטות, **רבי שמואל יצחק שטרן זצ"ל**, מנהל המוסד 'קרית בנות'. הוא אמר לי פעם כי הגאון רבי **מאיר סולוביצ'יק זצ"ל** סיפר לו, כי בצעירותו שמע את אביו מרן **הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל** לומד פרשה זו בביתו.

לפתע פנה אליו הרב מבריסק ואמר: "תראה איזה ביזיונות, עד לאיזו שפלות מסוגל אדם לרדת - לדרוש כבוד מאתו! היא אומרת לו: 'מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלוש רגלים', והוא אינו מתבייש להשיב לה: 'מה את שואלת - כי התעללת בי! את גרמת לי ביזיונות!'"

"הוא מתווכח עם מי?!", הפטיר הרב מבריסק בשאלה, "עם בהמה!"

מתוך עניין מהפך הקללות לברכות, אנו עוברים לדבר על כוחה של ברכת הכהנים. 'אני יכול לספר על מצווה גדולה שלקחתי על עצמי, וברוך ה' זוכה לקיים מדי שנה בשנה - מעמד ברכת כהנים המונית'.

שורשי החיבה למצווה זו מגיעים מבית אבי, שהיה מחבב מאוד את המצוות בכלל, ומצוות ברכת כהנים בפרט. הנהגה זו עברה אצלם מדור לדור: דודו, מרן הגר"פ שיינברג זצ"ל, היה נוהג לשלם מכספו לכהנים בארץ ישראל שיכוונו עליו בברכת כהנים מיוחדת בכל עת שנאלץ לצאת לחו"ל.

את אותה חיבה יתירה לברכה ניתן לראות אצל גדולי ופוסקי הדור. מספר הרב שטרן:

באותו רגע חטפתי פיק ברכיים. הרי העדכון השנתי קורה בעוד שבוע בלבד! איך שכחתי? כדי להבין את גודל הבהלה, צריך להסביר מה זה המדד הזה שהינו 'יום הדין' למאות חברות.

על מדד 'ראסל' ועל ההכנה ליום הכיפורים באמצע הקיץ

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

אם יִתֵּן לִי בָּלֶק מְלֵא בֵּיתוֹ פָּסֶף וְזָהָב (אב)

זה קרה בשבוע שעבר. בעוד אני יושב וחושב על מה אני כותב השבוע, והמבט שלי נתפס על הפסוק 'אם יִתֵּן לִי בָּלֶק מְלֵא בֵּיתוֹ פָּסֶף וְזָהָב' והנה הטלפון על השולחן רוטט. על הקו היה ידיד טוב, יהודי חם שחי את לוח השנה. "אלחנן", הוא אומר לי באמצע השיחה, בקול שיש בו שמץ של דרמה, "אתה קולט שעוד פחות ממאה ימים אנחנו כבר עומדים בעיצומו של יום הכיפורים? תחשוב על זה, מאה ימים וזה כאן!"

"מההה?!" נפלטה לי תגובה ספונטנית של בהלה קלה. מאה ימים? הרי רק אתמול יצאנו מחג השבועות. אבל מיד התעשתי. החזרתי את הנשימה ואמרתי לעצמי: 'טוב, נו, מאה ימים זה המון זמן. יש עוד חצי קיץ לפנינו. נגיע לאלול, לקול שמיעת השופר נתעורר, יש מספיק זמן לעשות תשובה ולתקן'. הבהלה שככה, ונרגעתי.

אלא שהקב"ה מנהל את עולמו בדרכים מעניינות, ולפעמים השיעור הגדול ביותר בעבודת השם מגיע דווקא מתוך מסכי המחשב המהבהבים של הבורסה בניו יורק.

"עדכון מדד ראסל מתקרב"

כעבור כמה ימים ישבתי בחדר העבודה, שקוע בתכנון תיק ההשקעות שלי. חיפשתי הזדמנויות, ניתחתי גרפים וניסיתי לזהות את אותן חברות וניירות ערך שעומדים בפני "קפיצת מדרגה" רצינית - כאלו שמחירן הנוכחי עדיין נמוך, אך הפוטנציאל שלהן להמריא בשבועות הקרובים הוא גדול. הרי כולנו יודעים שפרנסה היא מהשמים וכל מה שאנחנו עושים זה בעצם השתדלות קטנה שחייבים. אז מה ההשתדלות שלנו במלאכתנו להפעיל את הראש ולנסות למצוא 'מציאות'.

ופתאום, תוך כדי קריאת הדוחות, נתקלתי בצמד המילים: **"עדכון מדד ראסל מתקרב"**.

באותו רגע חטפתי פיק ברכיים. כולי נבהלתי. וואו! מדד

ראסל... הרי העדכון השנתי קורה בעוד שבוע בלבד! איך פספסתי את זה? איך שכחתי?

כדי להבין את גודל הבהלה, צריך להסביר בקצרה מזה בכלל "מדד ראסל". פעם בשנה, בחודש יוני למניינם, חברת המדדים העולמית עושה סדר מחדש. היא בוחנת את אלפי החברות הציבוריות בשוק האמריקאי ומחליטה מי עולה כיתה, מי יורדת, ומי נכנסת לראשונה לרשימת היוקרתית של החברות הצומחות.

המדד הזה הוא 'יום הדין' של ממש למאות חברות, חברות קטנות עלומות יכולות לתת קפיצת מדרגה מטורפת, וחברות אחרות יכולות לחוות נפילה לתהומות.

אבל מה שחשוב עבורינו זה להבין את כוחות השוק. בפרסום המדד כנסים לתמונה השחקנים הכבדים ביותר בוול-סטריט: **קרנות המדד וקרנות הפנסיה הענקיות**. אלו שיש בידם טריליוני דולרים. הקרנות הללו מחויבות על פי חוק להחזיק בדיוק את המניות שמרכיבות את המדד. ברגע שחברה מסוימת נכנסת למדד, הקרנות הללו **חייבות לקנות** מיליוני מניות שלה, ולא משנה מה המחיר.

והנה אני, מוצא את המערכת שבוע בלבד לפני האירוע

מכיוון שכולם בשוק יודעים מראש שהקרנות הללו יסתערו על המניות והמחירים יקפצו לשמים ביום העדכון, מנהלי הקרנות הגדולות והחכמות לא מחכים לרגע האחרון. הם מספיק פיקחים כדי לזהות את המגמה חודש וחצי או חודשיים קודם לכן. הם מבינים אילו חברות עשו קפיצת מדרגה אמיתית, ואמנם הם לא יודעים את המידרוג המדויק, אבל הם יודעים בבירור את הכיוון.

מה הם עושים? הם מתחילים בהליך של "קנייה בשקט". במשך שבועות הם אוספים מניות לאט-לאט, מתחת לרדאר, בלי לעורר את השוק בצורה דרסטית, כדי להספיק ולתפוס פוזיציה במחיר זול, רגע לפני ה"בום" הגדול של יום העדכון. והנה אני, מוצא את המערכת שבוע בלבד לפני האירוע. נזכרתי מאוחר!!!

זה לא מאוחר מדי לגמרי, עדיין אפשר לבצע פעולות, אבל זה כבר ממש לא המחיר של קודם. מי שקנה בשקט לפני חודשיים נהנה כעת ממחירים מוזלים ומרווחים בטוחים. מי שנזכר שבוע לפני, נאלץ לקנות במחיר גבוה, בלחץ, כשהשוק כבר רותח ומתוח. ואז נפלה עליי ההבנה, והקשר לשיחת הטלפון מאותו ידיד נהיה ברור כשמש.

אני אמנם לא המשגיח בשיבה שצריך לעמוד על הבימה ולצעוק "אלול!" כבר באמצע חודש תמוז, אבל רבותי, הנהגות השוק של וול-סטריט הן שיעור מוסר מדהים עבורנו.

אנחנו מסתכלים על לוח השנה ואומרים "יש עוד מאה ימים ליום כיפור", בדיוק כמו אותו משקיע חובבני שמסתכל על התאריך של מדד ראסל ואומר "יש זמן". אבל ה"קרנות הגדולות" - הצדיקים, אנשי המעשה, היהודים החכמים שמבינים איך המערכת בשמים עובדת - הם לא מחכים לאלול. הם יודעים שבאחזת המלך ההליך מתחיל חודשים קודם.

לפני שהיצר הרע פותח 'מבערים'

חודש אלול הוא חודש הרחמים והסליחות, אבל הוא גם חודש שבו השוק כבר "רועש". אנחנו קרובים מדי ליום הדין לא הכל ניתן להיעשות. היצר הרע כבר פותח 'מבערים' ומפעיל את כל הכוחות שהוא הכין לימים חשובים כאלה. המתח הרוחני בשיאו, השופר מזכיר בכל בוקר, וכולם נזכרים לרוץ ולחטוף. המניות הרוחניות כבר הופכות ל"יקרות" וקשות להשגה. יש עומס, יש לחץ. דווקא עכשיו, בעיצומו של הקיץ, בימי תמוז המיוזעים, כשהשוק כביכול רגוע לחלוטין - זה הזמן לפעול "בשקט". עכשיו זה הזמן להתעורר מוקדם, לפני הבום הגדול. היצר הרע עדיין לא מפעיל את לחץ המלחמה של אלול, אני

מקוה, שהוא בטוח שאנחנו ישנים את שנת הקיץ שלנו. ודווקא בגלל זה, זה הזמן המושלם להתחזק. עכשיו יש זמן להתחיל ברוגע ובדרך הנכונה התחזקות טובה שתשנה אותנו באמת. כל אחד בדרכו הוא. אחד מתחזק ב'אשר יצר והשני, בללמוד עוד שעה ברציפות, אחד משפר את כוונת התפילה, והשני לתקן את המידות - והכל ברוגע ובהזדמנות של אמצע הקיץ!

קדימה, רוצו להתחזק!

כל קבלה קטנה, כל התחזקות שקטנה שאנחנו אוספים עכשיו, מתחת לרדאר, שווה זהב. כשנגיע בעזרת השם לחודש אלול ולימי הרחמים והסליחות, אנחנו לא נגיע בבהלה של הרגע האחרון. אנחנו נגיע כמו אותן הקרנות המתוחכמות: עם תיק מלא במעשים טובים שנרכשו בתבונה ובנחת, מוכנים לקפיצת המדרגה הרוחנית של השנה החדשה.

רבותי, עכשיו אני ממש מרגיש 'משגיח'... השעון דופק, המדד הרוחני עומד להתעדכן. קדימה, רוצו להתחזק!

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

האם בהמה יכולה לראות מלאך?

פניני הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה (כ"ב)

האם בהמה יכולה לראות מלאך?

כתב רש"י: נתן הקב"ה רשות לבהמה לראות יותר מהאדם, שמתוך שיש בו דעת, תיטרף דעתו כשיראה מזיקין (משא"כ בהמה).

אמנם הרמב"ן נתקשה בזה, וכתב שמלאכי ה' לא יתראו לעיניים גשמיות, כי אינם גוף נתפש במראה, ומה שייראו לנביאים או לאנשי רוח הקודש כדניאל, ישיגו אותם במראות הנפש המשכלת. אבל שיושגו לעיני הבהמה אי אפשר, וג"כ אי אפשר לומר שראתה את המלאך בדמות אדם, כמו שמצינו אצל אברהם (בפ' וירא), דא"כ גם לבלעם הו"ל לראותו.

וע"כ מפרש הרמב"ן, מה שכתוב 'ותרא האתון' הכוונה ש'הרגישה' בדבר מפחיד אותה מלעבור, והוא המלאך אשר יצא לשטן, וכעין מש"כ בקהלת, 'ולבי ראה הרבה חכמה ודעת' (קהלת א, ט"ז), שאין הכוונה ראייה ממש, רק ההשגה נקראת כך. וכאשר אירע בה הנס, ושם לה הבורא הדיבור, אמרה לבלעם 'ההסכן הסכנתי לעשות לך כה', אבל לא ידעה למה עשתה עתה כן, כי לאונסה נעשה בה כך. וכן מה שנאמר 'ותרא את מלאך ה'...' וחרבו שלופה בידו, אין הכוונה שראתה את החרב ביד המלאך, אלא מפני שהיה המלאך מוכן להכות בה בחרב, חרדה חרדה גדולה, ונדמה היה לה שבאים לשחוט אותה. אמנם למעשה מסיק הרמב"ן שאפשר שכאן היה יוצא מהכלל, שמי שהוסיף בה כוח הדיבור הוסיף בה ג"כ כוח הראייה, שתראה דברים שמן הסתם לא תראה אותם בהמה, ושפיר י"ל שראתה את המלאך ממש. (יפה נוף, מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

ואלו המלאכים שמוליכין את האדם

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם (כ"ב)

בגמ' מכות (דף י' ע"ב) איתא 'בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו', ומביאה הגמ' ראייה ממה שמצינו שבהתחלה הקב"ה אמר לבלעם לא תלך עמהם, ואחרי שראה הקב"ה שהוא רוצה ללכת עמהם אמר לו הקב"ה קום לך אתם. והאחרונים העירו על לשון הגמ' 'מוליכין אותו' בלשון רבים, שהרי הקב"ה הוא מוליכו, וא"כ מדוע כתוב בלשון רבים 'מוליכין אותו' ולא בלשון יחיד 'מוליך אותו'. ומהרש"א שם כתב 'שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם, הנה הוא בורא לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר בדרך שאדם רוצה לילך שהרשות בידי האדם ממנו יתברך ב"ה, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו, אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו, והיינו שהמלאכים שנבראו על ידי מחשבתו ומעשיו הם אלו אשר מוליכין אותו.

אמנם בספר מראות העין להרב החיד"א שם העיר על דברי המהרש"א שלא מצינו שבכל דיבור ומחשבה נברא מלאך, ואה"נ שודאי כל דיבור ומחשבה פועל למעלה הרבה מאוד, אך לא מצינו שנבראים מלאכים על ידי זה.

ובספר מור וקציעה ליעב"ץ (סימן ג') כתב לבאר לשון הגמ' 'מוליכין אותו', שהכוונה למלאכים שמלווים את האדם כל הזמן, כמבואר בגמ' שבת (ק"ט) ששני מלאכים מלווין לאדם בע"ש אחד טוב ואחד רע יעו"ש, ומלאכים אלו מלווים את האדם גם בשעה שחוטא, שהיצר הטוב משדלו לחזור בתשובה, ומאידיך היצר הרע מסיתו לעבירה ח"ו, ואלו המלאכים שמוליכין את האדם בדרך שהוא רוצה לילך בה, ע"ש עוד באריכות.

ויש להוסיף את דברי המקנה בקידושין (מ') [וכ"כ בספרו ההפלאה על כתובות בהקדמה אות כ'], על מה שכתוב בגמ' הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, שעל ידי מעשי האדם הוא בורא מלאכים, אך החיות של אותם 'גופים קדושים', זה על ידי המחשבה והכוונה מעשיית המצוה, ואם אדם עשה מעשה בלא כוונה הוי כגוף בלא נשמה, אך הקב"ה ברחמיו מצרף מחשבה טובה שאח"כ חושב האדם לאותם 'גופים קדושים' ועי"ז נהיה להם חיות, ע"ש.

(דברי השירה גליון 398 בלק תשפ"ד)

כמה עולות העלה בלק

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א"ב

- א. מי ראתה מולה מה שלא ראה אדונה? - אתונו של בלעם.
- ב. שמות שני רשעים בפרשה - בלק בלעם.
- ג. "כי מראש צורים אראנו ומ ___ אשורנו" - גבעות.
- ד. " ___ כוכב מיעקב" דרך.
- ה. מאיפה שלח בלק לקרוא לבלעם ע"פ משל בלעם (הררי קדם).
- ו. " ___ ד' אל בלעם" - ויקר.
- ז. מי הלך לבלעם ממזאב וממדין? ז קנים.
- ח. במה רצה בלעם להרוג את אתונו? ח רב.
- ט. "מה ___ אהליך יעקב" - טובו.
- י. מה בלעם אמר על עצמו? שהוא - יודע דעת עליון.
- כ. מה בלק הבטיח לבלעם? כבוד.
- ל. מתי ד' דיבר עם בלעם? ב- לילה.
- מ. מי חסם את דרכו של בלעם עם האתון? מלאך.
- נ. משה הוקיע את ראשי העם ___ השמש. נגד.
- ס. כתוב שהקהל ילחכו את כל - סביבותינו.
- ע. בלק העלה בסך הכל 42 - עולות.
- פ. מקום מושבו של בלעם - פתור.
- צ. אביו של בלק - ציפור.
- ק. "אראנו ולא עתה אשורנו ולא ___" - קרוב.
- ר. מה נחה על בלעם? רוח אלוקים.
- ש. מה בלק היה? שתום עין.
- ת. "ד' אלוקיו עמו ו ___ מלך בו" - תרועת.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי)

מהו אם כן הנס הגדול באמת?

הגאון רבי יצחק זעקל הלוי פולק שליט"א
רב ור"מ בית המדרש 'וידבר משה'

ויפתח ד' את פי האתון (כ)

יש להבין, מדוע עשה הקב"ה נס כה גדול, לשנות סדרי בראשית, בשביל רשע כמו בלעם? כותב הספורנו, שה' נתן באתון כוח לדבר - בדומה ל"ה' שפתי תפתח" - וכל זאת כדי שיתעורר בלעם לשוב בתשובה, בזכרו כי "מה' מענה לשון".

אך ראה זה פלא: לא רק שהוא לא התפעל מהנס העצום ולא שב בתשובה, אלא הוא עומד ומתווכח עמה כאילו לא קרה דבר! העולם כמנהגו נוהג מבחינתו, והוא ממשיך בדרכו ללכת לעבור רצון ה'.

רבינו בחיי מוסיף ומבאר: "היה ראוי בלעם שיתמה בפלא הגדול הזה של דיבור האתון, ושירעיש מן הנס המחודש והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרכך". היה עליו לחשוב ולהתבונן, "כי מאת ה' היתה זאת לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור". אך מתוך אכזריות, רוע טבעו, ומרוב חפצו ללכת, הוא לקח את העניין "בדרך תמהון" - ועל כן השיב לה כאדם המדבר עם חברו: "כי התעללת בי".

מכאן יש תשובה ניצחת לאותם אנשים האומרים: "אם היינו רואים בעינינו ניסים גלויים, דברים מעל דרך הטבע, היינו שבים בתשובה ועושים מצוות. אבל כל עוד שעולם כמנהגו נוהג, אף אנחנו כמנהגנו ננהג". מפרשה זו למדנו תשובה לדבריהם: ללא עבודת המידות, הניסים הגדולים ביותר לא יועילו לאדם. הנה בלעם הרשע ראה בעיניו נס ופלא - ונשאר אותו בלעם הרשע.

ביתר שאת, אנו למדים רעיון זה מהנאמר: "וילך בלעם וישב למקומו, וגם בלק הלך לדרכו" התורה מלמדת אותנו שאף שבלעם ראה את נס האתון, ובלק ראה שאי אפשר לעבור את פי ה', ושהדיבור הוא ביד ה', בכל זאת לא התעוררו כלל. אלא "וילך בלעם וישב למקומו" - לאותה מידה בה היה קודם, וגם בלק "הלך לדרכו" - הקודמת. הגה"צ הרב דסלר זצ"ל ("מכתב מאליהו" ח"א, עמוד 104) מביא בשם רבי ירוחם ממיר זצ"ל דבר תורה עמוק: "נס קריעת ים סוף - אין הוא נס גדול". מהו אם כן הנס הגדול באמת? "הנס הגדול ביותר הוא שבני ישראל האמינו שהוא יד ה', ולא, חלילה, מקרה". ההבנה המופלאה הזו נובעת מכך שבכל יום מתרחשים ניסים גדולים יותר מקריעת ים סוף, ועדיין "אין איש שם על לב". כדוגמה לכך הוא מביא: "מזונותיו של אדם קשים יותר מקריעת ים סוף", ובכל זאת רוב בני האדם אינם מייחסים זאת ליד ההשגחה הפרטית. מכאן, שהפלא האמיתי אינו בהתרחשות הנס הגלוי, אלא ביכולת של האדם לראות את הנס ולייחס אותו לקב"ה באמונה שלימה.

(אור הדעת בלק תשפ"ה)

שהמזיקים לא יכולים להזיק

לא ישכב עד יאכל טרף (כ"ג)

לא ישכב – בלילה על מיטתו, עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו. כיצד? קורא את שמע על מיטתו ומפקיד רוחו ביד המקום. (רש"י)

המהר"ל (נתיבות עולם' נתיב העבודה פי"ט) כתב: ק"ש על המיטה - סגולתה שגורמת שהמזיקים לא יכולים להזיק את האדם כל הלילה, משא"כ אם קרא בתורה ולא קרא ק"ש שעל

המיטה ועלה לישון, בשעת השינה אין הוא עוסק בתורה, וממילא התורה מסתלקת ממנו בעת שישן, ואיך תהיה עליו הגנה בשינה?! לכן צריך לקרוא ק"ש שעל המיטה, ששומרת על האדם מהמזיקים כשישן.

ה'פני יהושע' (ברכות ה.) כתב: כל העוסק בתורה ודאי שאין המזיקים בדלין ממנו לגמרי, והראיה מהגמ' (ברכות ו.) שבזמן שיש דרשה והציבור נכנס לשמוע את הדרשה מאדם גדול של אותה העיר, היה שם דוחק גדול מהמזיקים, ואפילו שיש שם דברי תורה. רואים שגם במקום שיש דברי תורה, המזיקים נמצאים שם. וכן מובא בגמ' שהברכיים של רבנן היו עייפות מהמזיקים, שנמצאים סביב הברכיים של רבנן, רואים שדרך המזיקים להתקרב ללומדי התורה, אלא שאין להם כח להזיקם.

ע"כ ע"י אמירת ק"ש על המיטה המזיקים בדלים מהאדם לגמרי, כדברי הגמ' (ברכות ה.): א"ר יצחק, כל הקורא ק"ש על מיטתו כאילו אווז חרב של שתי פיות בידו - להרוג המזיקים (רש"י). מבואר שאם לא יקרא ק"ש על המיטה ורק יעסוק בתורה לפני השינה, לא מסלקם לגמרי, לכן צריך לקרוא ק"ש על המיטה, שבכוחה לסלק המזיקים לגמרי.

(גליונו של הרב חנניה צ'ולק תשפ"ה)

שהקול שלו כמו תרנגול

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א:

וירא את ישראל שכן לשבטיו (כ"ד)

ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו. (רש"י)

יש לדקדק שרש"י לא כתב שהטעם שאין פתחיהן מכוונים כדי שלא יציץ לו חבירו בתוך

ביתו, אלא כדי שהוא עצמו לא יציץ לבית של החבר שלו. והיינו שכל אחד דאג איך הוא לא יזיק ויפריע לשני, וזה מה שגרם לבלעם להתפעל ולברך. סיפר הגאון הצדיק רבי ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת 'אור החיים', שכשהיה נער צעיר בישיבה היה לו קול נעים וערב וכיבדו אותו פעמים רבות לגשת לעמוד להתפלל, ובפרט שהיה רגיל להתפלל גם אצל בני אשכנז וכך היה בקיא בניגונים רבים, ויום אחד ניגש אליו בחור אחד ואמר לו שהקול שלו כמו תרנגול, וברגע הראשון הוא מאוד נפגע מזה, אבל מיד התחזק ומחל לאותו בחור בלב שלם ולא הקפיד עליו כלל, ואמר רבי ראובן שליט"א שאפילו שכבר עברו חמישים שנה והוא כבר מחל לו בלב שלם לאותו בחור, עם כל זה כל פעם שהוא נזכר במעשה ההוא הוא מרגיש איזה צביטה בלב... וכמה יש להתחזק מזה ולהיזהר בכל פגיעה בשני, שאין אנחנו יכולים לשער כמה זה יכול לצער את השני, ואדרבה עלינו לכבד אחד את השני ולגרום רק טוב לשני, שזהו השבח של עם ישראל שכל הזמן דואגים איך שיהיה לשני טוב. ואנחנו כעת נמצאים לאחר פטירת רבן של ישראל מרן רבינו הגאון הגדול רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצ"ל, ואצלו ראינו בשלימות איך הוא דאג שיהיה רק טוב לשני, שיהיה הרגשה טובה לכל מי שדיבר עמו, והתפרסם הסיפור שהיה בחור שלמד בישיבת אור ישראל לצעירים, ורצה להתקבל לשיבת פוניבז' ובא להבחן אצל ראה"י זצ"ל, והבחור אמר לראש הישיבה, במבחן, חידוש שאומר מרן הגר"ח הלוי זצ"ל בספרו, ומרן ראה"י שמע זאת והתפעל וקם לראות את הדברים בספר כאילו שזו פעם ראשונה ששומע את דברי הגר"ח הללו מהבחור, וכשחזר הבחור לישיבה, הוא ניגש לספר זאת לראש הישיבה הגאון רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל, אמר לו רבי יוסף, שאין ספק כלל שרבי גרשון יודע את דברי הגר"ח הללו, אך רבי גרשון רצה ליתן לך הרגשה טובה, ולכן הוא עשה את עצמו כאילו שהוא לא מכיר את זה, ויה"ר שנזכה ללכת בדרכיו ולהתעלות גם בבין אדם למקום וגם בבין אדם לחבירו. (דברי השייה 343 בלק תשפ"ג)

והמידע מתורגם לאותות עצביים הטסים היישר אל המוח

הפלא שעל קצה הלשון

--- עוד לפני שהספקנו להרהר האם המאכל שלפנינו ערב לחיכנו, מערכת מורכבת להפליא כבר נכנסה לפעולה. בתוך שברירי שנייה, מתבצע בגופנו תהליך מדויק של זיהוי ופענוח נתונים - מהמערכות המתוחכמות והמהירות ביותר.

על פני הלשון פרוסים אלפי חיישנים זעירים ורגישים. כאשר המזון בא במגע עמם, הם מפעילים תגובת שרשרת עדינה, והמידע מתורגם לאותות עצביים הטסים היישר אל המוח.

הוא מנצח על סימפוניה רב-חושית

אך חוש הטעם אינו פועל לבדו; הוא מנצח על סימפוניה רב-חושית. מחקרים מראים כי כ-80% מחוויית הטעם מקורה בכלל בחוש הריח (זו הסיבה שכאשר אנו מצוננים, המזון מאבד את טעמו). במקביל, המוח משלב נתונים על טמפרטורת המזון, מרקמו ואפילו צליל הלעיסה - ורק אז נחשפת בפנינו חוויית הטעם השלימה. המערכת גם משמשת כ"שומר סף" חיוני: המשיכה לדבר מתוק מאותתת על אנרגיה זמינה, בעוד שרגישות מוגברת למרירות נועדה להזהירנו מפני חומרים מזיקים. ככל שהמדע מעמיק לחקור, מתברר עד כמה המערכת הזו מדויקת ברמה ששום טכנולוגיה אינה מסוגלת לעשות. מתוך הפלא הזה מהדהדות המילים: "מְבַשְׂרֵי אֶחְזָה אֶלֹקִים".

בטעימה הבאה, כשנעצור לרגע, נחשוב ונברך בכוונה עמוקה יותר על כל הטוב והשפע שנכנס אל פינו. מתוך המודעות וההודיה הזו לפלא של בריאת הקב"ה, נגלה שגם האוכל עצמו הופך פתאום להרבה יותר ערב לחיכנו.

(ש.ק.)

הוא מסתובב בבורו-פארק, וישנן שם הרבה חנויות

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל:

בינינו לבורא עולם ישנו מרחק עצום, אינסופי! מהו הגשר שמגשר בין מרחקים? נצייר לעצמנו יהודי נמצא בניו יורק. הוא מסתובב בבורו-פארק, וישנן שם הרבה חנויות: חנות כלי כסף, חנות נעליים וכו'. אבל הוא רואה רק חנות אחת: חנות צעצועים.

מדוע? משום שאי-שם, במרחק אלפי מיילים, בעיר קטנה בישראל, ישנו ילד קטן בן שמונה, והוא מחכה לצעצוע מאביו. וכשיהודי זה מהלך ברחובות בורו-פארק, באותו רגע ראשו קשור לבנו הקטן. חוץ ממנו הוא לא רואה שום דבר.

מה מקשר ביניהם? האהבה! אין דבר שבכוחו לגמד מרחקים כמו אהבה!

יראה אינה כך. אם אדם ירא מפני משהו, והוא טס לארה"ב, באותו רגע שהוא נחת בניו-יורק, הוא כבר לא מפחד. אבל כשאוהבים משהו, גם כשנוחתים בניו-יורק, בקצה העולם, הלב רועש וגועש מרוב אהבה!

החום הזה פשוט חוזר דרך אותה מחיצת קרח!

הדבר היחיד שמקשר אותנו לבורא עולם זו השייכות, האהבה. מי שאוהב את בורא עולם, החום הזה פשוט חוזר דרך אותה מחיצת קרח! באופן מעשי הקשר שלנו אל הרבש"ע נוצר ע"י תפילה. כשאוהבים משהו מדברים אתו, משוחחים אתו. כשהולכים ברחוב ורואים אדם שאינו מוכר - לא מדברים אתו. למה? - מפני שלא אוהבים אחד את השני. כשאוהבים, מדברים.

כשיש בינינו לבורא עולם אהבה, המעשה הוא בתפילה. תפילה פירושה למצוא את המציאות של בורא עולם, לדבר אתו, לתפוס אותו, ואהבה זו היא הבוקעת וחודרת דרך כל המחיצות המפרידות בינינו לבניו ית'.

(נפש שמשון - שערי האמונה)

ואז משה היה צריך להחליט:

או שהוא פושט יד, או שהוא פושט רגל

מאת: הר' דוד משי

את אשר ישים ד' בפני אתו אֲשֶׁמֶר לְדַבֵּר (כג)

שאלה: האם במסגרת ה'השתדלות' משתלם לומר גוזמאות?

תשובה: משה הגיע יום אחד לצומת בו היה עליו להחליט: או שהוא פושט יד, או

שהוא פושט רגל. המשפחה גדלה, ההוצאות מרובות, העסק נקלע לקשיים והדולר צונח.

אבל אז הוא שומע שיש אופציה נוספת: הלוואות מגמ"ח, שעשויות לתת לו קצת מרווח אוויר לנשימה.

משה עורך סקר-שוק קצר, ומחליט לגשת לגמ"ח של הרב נויבירט זצ"ל. הוא משנן לעצמו בדיוק את מה שיאמר שם בחדר, עד כמה שמצבו דחוק ושהוא לא מצליח לישון ולאכול, וכמובן מתרגל לעטות על פניו את הארשת הכי מסכנה ששייך, כדי שההלוואה תאושר לאלתר ובסכום המירבי ששייך.

הפגישה נקבעת וביום ובשעה שתיאמו, נכנס משה למשרדי הגמ"ח ומתחיל לתאר את מצבו הדחוק, בקול מתחנן ומשכנע. כשהוא מסיים את נאומו, פונה אליו הרב נויבירט ובפיו שאלה לא צפויה: "יש לך דולר?"

משה לא מבין לאן ירמזו דברי הרב, אך הוא מסיק כי הרב רוצה אכן לוודא שהוא עני ואביון עד כדי כך שאין לו בכיסו אפילו פרוטה לפורטה, ולכן הוא תיכף עונה: "כבוד הרב, אין לי שקל בבית! אני באתי לכאן כאופציה אחרונה לפני שאני

הולך לאסוף תרומות ולאכול בבית התבשילו!"
"אם כך - עונה הרב זצ"ל - אני לא יכול לעזור לך" ולמראה פניו המופתעות והמאוכזבות של משה הוא מסביר מיד: "ברגע שאין לך דולר, אני לא יכול להלוות לך דולרים מחשש ריבית. לך ותשיג איכשהו דולר ונחזור ונקבע פגישה נוספת..."
יום אחד מגיע יהודי ומבקש לפגוש בק. דנן

שוב מעשה שאירע לפני כששים שנה בישיבה דחסידי בעלזא בירושלים.

הישיבה באותם ימים הייתה מלאה בעלטרע בחורים, רובם יתומים ששרדו בנס את המלחמה, עד שכל שידוך שנסגר בשעה טובה היה בשביל הבחורים יום חג.

גם ק. היה בין אותם עלטערע. הוא כבר היה בן 26 שנים, וציפה בכל מאודו לישועה.

בימים ההם רווח המנהג שאבי המדוברת היה מגיע לישיבה לתהות על קנקנו של הבחור אותו הציעו עבור בתו, ויום אחד מגיע יהודי ומבקש לפגוש בק. דנן.

ק. שכבר עודכן בפגישה העתידה לבוא, לבש מבעוד מועד את מיטב מחלצותיו, והתייצב בלב נרגש לקבל את פני חותנו המיועד.

השיחה קולחת על דא ועל הא, ובין הדברים שואל היהודי את מיודענו: "כמה ימי שני חייך?". הבחור שחפץ שיתגלגלו רחמיו של החותן העתידי, על היותו עלטערע בחור, מוסיף שנתיים לגילו האמיתי ועונה: "28. מעט ורעים היו ימי שני חיי...". השיחה מסתיימת והיהודי מבטל את הצעת השידוך. לשדכן הוא מסביר שנאמר לו שהבחור הוא בן 26 וכי לא התכוון לקחת בחור מבוגר כל כך שכבר בן 28...

כי מלומר אמת לא מפסידים.

(מתוך עלון 'התקרבות')

מהביצה תבקע תרנגולת

והעושר הגדול יגיע

מאת: אהרן יהודה וייסר

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור (כא)

פרשת בלק מציבה בפנינו מבט בהיר ומפעים ליסוד היצוק של ההשגחה הפרטית: האדם מתכנן תוכניות, אך הקב"ה מנווט את המציאות כרצונו. הפרשה נראית כשרשרת של ניסיונות התחכמות אנושיים שמתנפצים אל ול גזירת הבורא. בלק מלך מואב מגייס משאבים, בונה אסטרטגיות ומנהל מסע נמרץ לקלל את ישראל - ומוצא את עצמו בעל כורחו עד לברכות מפוארות. בלעם הרשע משתוקק ללכת עם שרי מואב, מחפש סדקים ברצון ה', ומגיע לביזיון מוחלט מול אתונו ולשברון מזימתו. מרן, "הבית הלוי", ב'מאמר הביטחון' המפורסם, מגדיר את המלכודת שבהתחכמות האנושית ביד רמה:

"וְכָל אָדָם רֹאֶה בְּחוֹשׁ אֲשֶׁר כָּפָה פְּעָמָיו לֹא יֵדֵי שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ לֹא תוֹעִיל לוֹ מְאוּמָה, רַק אֲדַרְבָּה עוֹד הִיָּה לוֹ לְרָעָה, וְנִמְצָא הָרַע לְעֲצָמוֹ בִּיגִיעָתוֹ..." הוא מפרש את הפסוק: "בִּיצֵי צְפֹעוֹנֵי בְּקַעוּ וְקוֹרֵי עֲפָבִישׁ יֵאָרְגוּ" - (ישעיהו) כמשל לאדם המלקט ביצים בשדה, מטפח ומחמם אותן מתוך מחשבה שיצאו מהן תרנגולות למאכלו. אך לאחר כל יגיעתו, מתברר שהיו אלו ביצי נחש ואפעה, והם בוקעים כדי להזיקו.

וזהו גם הכתוב באיוב: "לֵכֶד חֲכָמִים בְּעֶרְמָם" - דווקא מתוך המחשבה והתחבולות של האדם, שם טומן לו הקדוש ברוך הוא את מלכודתו. כפי

שמצינו בגמרא במסכת סוכה (נג): על שני עבדי שלמה המלך נגזר שימותו בשערי העיר לזו. שלמה, ברצונו להצילם, שילחם הרחק משם - ודווקא ההשתדלות והשילוח שלו הביאו אותם ישירות אל מקום גזירתם. אין חכמה ואין עצה לנגד ה'.

שמונת אלפים תרנגולות ועושר מופלג

הרה"צ רבי מאיר איתמר רוזנבוים שליט"א (בגיליון 'דרך אמונה' שלח תשפו) מביא מעשה שהיה רגיל לספר הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע: מעשה באשה שהחזיקה ביצה אחת, והפליגה בחשבונות מרובים: מהביצה תבקע תרנגולת, שתטיל עשרים ביצים, שמהן יבקעו עשרים תרנגולות שיטילו ארבע מאות ביצים, וכן הלאה עד לשמונת אלפים תרנגולות ועושר מופלג. בעודה שקועה בדמיונותיה, נפלה הביצה מידה ונשברה, ולא נותר בידה מאומה.

וכאותה אשה כן נוהגים בני אדם. מעבירים ימיהם בחשבונות, תוכניות ודמיונות, וכאשר הם מתעוררים, הם מבחינים כי ימיהם חלפו ועברו ואין בידם מאומה.

החובה המוטלת על האדם היא לעשות השתדלות בדרך הטבע, כגזירת "ביצת אפך תאכל לחם", אך הלב צריך להיות מנותק מן האשליה שההשתדלות היא המועילה.

כשיהודי מתבונן בפרשת בלק, הוא מפנים את כור ההיתוך של האמונה: יש לפעול במידת החיוב, אך לבטוח לחלוטין בריבונו של עולם, שהוא לבדו "עשה עושה ויעשה לכל המעשים". מי שמניח את יגיעתו ומסיר דאגתו אל השי"ת, זוכה למנוחת הנפש האמיתית, בידיעה שאין עוד מלבדו.

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

כַּשֵׁים אֶת דְּבָרֶיךָ, הַפְתַּעְנוּ לְרֵאוֹת פֶּתְאֵם אֶת הַדְּמְעוֹת זוֹלָגוֹת מֵעֵינַי רַב מוֹיִשָּׁה... נְבַהֲלֵנוּ מִמָּוֶשׁ!! אֲבָל הוּא נִגְבַּ אֶת הַדְּמְעוֹת וְאָמַר לָנוּ...

חיים ויענקי מספרים על ה"מתמידים"

אָמְרוּ חַז"ל רַק עַל מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הָעוֹנוֹת הַחֲמוּרִים כְּמוֹ עֲבוּדָה זָרָה אוֹ שְׁפִיכוֹת דָּמִים, אִף לֹא עַל בְּעָלֵי לְשׁוֹן הָרַע". אִף חַיִּים הַתְּעַשֵּׂה: "אֲנִי זֹכֵר שֶׁלְּמַדְתִּי שָׂאִין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. בּוֹא וּנְבַרֵר זֹאת אֲצֵל רַב מוֹיִשָּׁה", הֲצִיעַ חַיִּים.

אתם בטח שואלים מי זה רב מוישה?

אֲתֵם בְּטַח שׁוֹאֲלִים מִי זֶה רַב מוֹיִשָּׁה? רַב מוֹיִשָּׁה הָיָה אִישׁ מְיוֹחַד בְּשִׁכּוּנְתּוֹ. הַשְּׂמוּעוֹת אָמְרוּ פִּי מַדִּי שְׁבוּעַ הוּא לּוֹמֵד אֶת כָּל סֵפֶר ה"חֶפֶץ חַיִּים" וְהוּא בָּקִיא בְּכָל סְעִיפָיו. רַב מוֹיִשָּׁה עֲצָמוֹ הָיָה נְחָבָא אֶל הַפְּלִים. אֶת גְּדֻלְתּוֹ בַּתּוֹרָה כָּלָם הֶעֱרִיכוּ. גַּם הַיְלָדִים יָדְעוּ בְּעַל פִּה אֶת הַפְּסוּק שֶׁרַב מוֹיִשָּׁה מְשַׁנֵּן תְּמִיד: "שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְּרוֹת נִפְשׁוֹ". כָּל שִׂיחָה שֶׁרַב מוֹיִשָּׁה דִּבֶּר עִם מִיִּשְׁהוּ נִפְתְּחָה בְּפְסוּק "שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְּרוֹת נִפְשׁוֹ". בְּאִמְרַת הַפְּסוּק לִפְנֵי כָּל שִׂיחָה אֲתוֹ, הַבְּטִיחַ רַב מוֹיִשָּׁה לְעֲצָמוֹ שְׂאֵף אֶחָד לֹא יַעֲז לְדַבֵּר עִמוֹ דְּבָרִי גְּנָאֵי עַל אָדָם כְּלָשָׁהוּ. כִּף מְצָאנוּ עֲצָמָנוּ לִפְנֵי רַב מוֹיִשָּׁה עִם הוֹכּוּחַ: הָאֵם לְבַעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע אֵין, אוֹ יֵשׁ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַכֹּל הַתְּחִיל כְּשִׁיִּשְׁבְּנוּ יַחַד אֲנִי וְחֲבָרֵי חַיִּים, מִמָּשׁ לִפְנֵי שֶׁהַתְּחִילוּ הַלְמוּזִים בִּישִׁבַת עָרֵב ה"מִתְמַדִּים" שֶׁבָּה אָנוּ מְשַׁתְּפִים מַדִּי עָרֵב. יִשְׁבְּנוּ וְהַתְּכוּנְנוּ לְהַתְּחִיל בְּלְמוּזִים, וְאִז, כְּמוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים קוֹדְמוֹת, הַתִּישַׁב לִידְנוּ אֶחָד הַיְלָדִים הַמְשַׁתְּפִים ב"מִתְמַדִּים" וְהַתְּחִיל לְסַפֵּר סְפּוּרִים שׁוֹנִים עַל חֲבָרֵי פֶתְאוֹ, וּבִינֵיהֶם סְפּוּרֵי גְּנָאֵי עַל יְלָדִים שְׂאָנוּ מְכִירִים. הוּא הַתְּחִיל לְהַגִּיד: "שְׁמַעְתֶּם מָה הָיָה עִם..."

הָאֲמַת הִיא שְׁכָבָר מִפְּעָמִים קוֹדְמוֹת יָדְעָנוּ שְׂצָרִיךְ לְהַזְהֵר מֵהַיְלָד הַזֶּה, שְׂאִינוּ נִזְהָר מִלְּדַבֵּר דְּבָרֵי גְּנָאֵי וְלְשׁוֹן הָרַע עַל אַחֲרִים. אִךְ הַפְּעַם הַחֲלִיט חַיִּים שֶׁהוּא לֹא יֶאֱפֹשֶׁר לוֹ לְסַפֵּר עַל אַחֲרִים וְלְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע. כְּשֶׁהַיְלָד הַתְּחִיל לְסַפֵּר אֶת סְפּוּרָיו עָצַר אוֹתוֹ חַיִּים: "תִּזְהָר", הוּא אָמַר לוֹ, "כִּי אִם תִּמְשִׁיךְ לְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע לֹא יִהְיֶה לָּךְ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא". וְהוּא אָכַן הִשְׁתַּתַּק מִיָּד וְעָזַב אוֹתָנוּ.

"נִרְאָה לִי שֶׁבְּכּוֹנְנָה הַגְּזֵמָת, כִּי רְצִיָּתָ לְהַפְחִיד אוֹתוֹ", אָמַרְתִּי לְחַיִּים. אִךְ חַיִּים הִגִּיב מִיָּד: "מָה פֶּתְאוֹם, לֹא הַגְּזֵמָתִי בְּכָלֵל. תִּדַע לָּךְ שְׁבַעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא". וְאֲנִי מִמָּשׁ לֹא הִבְנַתִּי. "נִכּוֹר", אָמַרְתִּי, "שְׁבַסְפּוֹר לְשׁוֹן הָרַע נִתֵּן לְהַכְּשֵׁל וְלַעֲבֹר עַל כָּל כִּף הַרְבֵּה לְאוֹיֵן, וְהַעֲנֵשׁ עַל כִּף גָּדוֹל בִּיּוֹתֵר, אִךְ לְהַגִּיד שְׂאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא?! אֶת זֶה

רב מויִשה חזר אלינו. "איך אני שֶׁמַח לְשִׁמְעַ מִיְלָדִים יְהוּדִים צְדִיקִים שׁוֹאֲלִים שְׂאֵלָה כָּל כֶּף חֲשׂוּבָה", אָמַר. "אֵךְ נִרְאֶה לִי שְׁשִׁינְכֶם צוֹדְקִים. לְפַעְמִים יֵשׁ לּוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְלְפַעְמִים לֹא".

שנינו פקחנו את עינינו, איך שנינו צודקים?

שְׁשִׁינּוּ פָקַחְנוּ אֶת עֵינֵינוּ, אֵיךְ שְׁשִׁינּוּ צוֹדְקִים? אֵךְ רַב מוֹיִשֶׁה מִיַּד הַסִּבִּיר: "אִם מְדַבֵּר עַל אָדָם שְׂבִמְקָרָה דְבַר עַל חֲבֵרוֹ דְבָרֵי גְנָאי, אִזְּ בּוֹדָאי שֶׁהוּא עֹבֵר אֶסוּרִים חֲמוּרִים וְהוּא יִצְטָרֵף לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל הָעוֹן הַחֲמוּר. אֵךְ אֶת הָעֵנֶשׁ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל 'אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא', אֶת זֶה אָמְרוּ חַז"ל לְגַבֵּי אֱלֹהֵי הַנִּקְרָאִים 'בְּעֵלֵי לְשׁוֹן הָרַע', וְהֵם אֱלֹהֵי אֲשֶׁר אֵינֶם שׁוֹמְרִים עַל לְשׁוֹנָם וּמְדַבְּרִים בְּאִפְסוֹ קְבוּעַ דְבָרֵי גְנָאי וְלְשׁוֹן הָרַע עַל חֲבֵרֵיהֶם. אֱלֹהֵי עוֹנֵם קִשָּׁה מְנַשָּׂא וְדוֹמִים מִמֶּשׁ לְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה וְשִׁפְיֹכֹת דָּמִים שְׂאֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא".

אבל הוא ניגב את הדמעות ואמר לנו

כְּשִׁסִּים אֶת דְבָרָיו, הִפְתַּעְנוּ לְרֵאוֹת פְּתָאוּם אֶת הַדְּמָעוֹת זוֹלְגוֹת מֵעֵינֵי רַב מוֹיִשֶׁה... נִבְהַלְנוּ מִמֶּשׁ!! אֲבָל הוּא נִגַּב אֶת הַדְּמָעוֹת וְאָמַר לָנוּ: "תִּרְאוּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִפְסִיד אֶת כָּל הָעוֹלָם

הַבָּא בְּגִלְל שְׁטוֹת כְּזָאוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע". אָנוּ, כְּשִׁרְאִינוּ אֶת כְּאָבוֹ הָאֲמִתִּי שֶׁל רַב מוֹיִשֶׁה, פְּתָאוּם הִבְנוּ אֶת גְּדֹל הָאֲסוּר וְהַסְפָּנָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל אֲבוֹד כָּל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל מִי שְׂמִשְׁתַּיֵּךְ לְבַעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע. וְאִזְּ לִפְתַּע הוֹסִיף רַב מוֹיִשֶׁה: "אֲבָל תִּדְעוּ לָכֶם שֶׁלֹּא רַק אֶת הָעוֹלָם הַבָּא אֶפְשָׁר לְהִפְסִיד, כִּי חַז"ל אָמְרוּ שֶׁעַל שְׁלֹשׁ עֲבֻרוֹת מִן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלְשׁוֹן הָרַע כְּנִגַּד כּוֹלֵן". פְּשׁוּט נּוֹרָא וְאִיוִם... אִזְּ תִזְהָרוּ מְאֹד מְאֹד...

בוֹדָאי שְׂמַתָּם לֵב שֶׁחֲסָרָה כְּאֵן מְלָה, אִזְּ עֵינֵינוּ גַם אֲתָם בְּסִפּוֹר 'חִפְץ חַיִּים' בְּהִלְכוֹת לְשׁוֹן הָרַע כְּלָל א' סְעִיף ד' וְהִשְׁאִירוּ לָנוּ הוֹדְעָה מֶה הַמְלָה הַחֲסָרָה.

כָּכָה עוֹנִים תְּשׁוּבוֹת וְזוֹכִים בְּפָרְסִים

בְּמָה זוֹכִים?
זוֹכִים בְּמַצְלָמָה דִּיגיטָלִית, שְׂגִים מַצְלָמַת וְגַם מְדִפְסָה עַל נִיר מִיחַד שֵׁישׁ בָּהּ

אֵיךְ עוֹנִים?

1. מְכִינִים בְּקָצְרָה אֶת הַתְּשׁוּבוֹת לְשְׂאֵלָה
2. מַתְקַשְׂרִים לְמוֹקֵד 'עַל הַצְדִּיקִים' **073-345-30-95**
3. מְשַׁאֲרִים אֶת שְׁמֵכֶם, שֵׁם הָעִיר וּמִס' הַטֵּלְפוֹן שְׁלָכֶם
4. עוֹנִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בְּקוֹל צְלוּל וּבְהִיר

עֲכָשָׁיו מִתְפַּלְלִים שֶׁתִּזְכּוּ

הַזֹּכָה בְּמַצְלָמָה מְדִפְסָה: חַיִּים יוֹדְלִבִּיץ, בֵּיתֵר עֵלִית.

תשובות לגיליון פרשת קורח

שֶׁעַל יְדֵי שְׂמִירַת הַלְשׁוֹן, מִסִּיר מַעַל עֲצָמוֹ קִנְאוֹת אֲנָשִׁים, וְכָל אֶחָד יֵאָהֲבֵנוּ וְיִמְסַר לוֹ סוּדוֹתָיו וְלֹא יִדְבְּרוּ עָלָיו לְעוֹלָם.

ומרוב התפעלות אמר, שכל הטיפול יהיה בחינם ללא תשלום

מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א

בכל פעולה שעושים צריכים לזכור ולחשוב על קבלת עול מלכות שמים, שעומדים לפני הקב"ה וכל המעשים והרצונות משועבדים אליו.

ושמעתי מהגר"א גניחובסקי זצ"ל, מעשה בת"ח שנהיה אצלו בעיה רפואית מורכבת, ונודע שיש מומחה גדול במדינת הים ובאים

אליו מכל העולם להתרפאות, ואף שהנסיעה והטיפול עלו ביוקר גדול הוחלט שאין ברירה וצריכים לנסוע, והתעוררה שאלה שהרי נפסק בשו"ע (או"ח רכד) שהרואה חכמי ישראל (גדולים בתורה) מברך 'שחלק מחכמתו ליראיו', והרואה חכמי אומות העולם (שחכמים בשבע חכמות) מברך 'שנתן מחכמתו לבשר ודם', ויש לדון על הרופא הזה שהיה יהודי שאינו שומר תו"מ וגדול בחכמת הרפואה, איזה ברכה מברכים. את ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו' לכאורה א"א לברך שייתכן שאצל יהודי אין מעלה כשבקי בשאר חכמות אלא רק בחכמת התורה, או שמ"מ לא גרע מכל בשר ודם שבקי בשאר חכמות, וגם איך אפשר לומר 'ליראיו' על יהודי שאינו שומר תו"מ, ולכן החליט לברך עליו 'שנתן מחכמתו לבשר ודם'.

וכשהגיע לבית החולים, לפתע יצא הרופא הגדול עם כמה מלווים ומתלמידים, ומיד כשראהו הת"ח נעמד וברך בקול, והרופא שלא הבין, סח למלווים מדוע הביאו לכאן אדם לא שפוי שמדבר לעצמו הרי אינו רופא של משוגעים, והמתורגמן הסביר לו שהאדם הזה מודה ומברך את השם שברא בעולם איש חכם כמוך, ונדהם הרופא כי מעולם לא שמע כזאת, והתעניין בדיוק בנוסח הברכה ועל מה מברכים, ומרוב התפעלות אמר, שכל הטיפול יהיה בחינם ללא תשלום. ורואים מזה כמה כבוד שמים וקידוש השם יכול לצאת לפעמים מפעולה הכי קטנה.

(גליון אפיקי מים חוקת תשפ"ו)

ובזמנינו אנשי השלטון מנסים לשבור אותנו פעמים ב"דבש" ופעמים ב"עוקץ"

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

מה טובו אהליה יעקב משפנתיה ישראל (כד)

נראה לבאר, שבשעה שראה בלעם שאין לו רשות לקלל את ישראל, חשב לברכם כדי שיושפע עליהם שפע גדול בגשמיות, ועי"ז ישכחו את הדת וישקיעו עצמם בעולם הזה עד שיהיו עם ככל העמים רח"ל, ולכן אמר לו הקב"ה "אינם צריכים לברכתך".

וזוהו לימוד לדידן, שיש לפעמים "עושר שמור לבעליו לרעתו", שעל ידי העושר נעשה האדם שקוע בגשמיות והדבר מסוכן לו ולבניו ברוחניות, ועל זה מתפללים בברכת החודש "חיים של עושר וכבוד", והיינו עושר שמביא כבוד רוחני שהוא הכבוד האמיתי, ולא עושר שמביא לאדם קללה. ובזמנינו אנשי השלטון מנסים לשבור אותנו פעמים ב"דבש" ופעמים ב"עוקץ", והיינו או במענקים ובפיתויים למי שמקבל על עצמו את תוכניתם בחינוך וכיו"ב, או בגזירות כנגד הדת בחוקיהם השונים, ועלינו לומר לשלטון באופן ברור "לא מדובשך ולא מעוקצך, תנו לנו לעבוד את ה', ואל תתערבו לא לטוב ולא לרע".

ובשעה שנפגשו רבינו החזו"א עם הרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר, הביע הרה"ק מסאטמאר את דאגתו מהגזירות שעוללים הם לגזור כנגד הדת, והשיב לו החזו"ן איש: "אני מפחד בעיקר מהמעדנים והממתקים שהם יתנו לנו כדי לפתות אותנו", שכן אם יכנס בלב העם מחשבה שהם דואגים לנו, עי"ז יתפתו למזימותיהם להעבירונו על הדת אט אט.

ובני התורה בזמנינו עומדים בניסיון קשה, שפעמים אין להם אפילו מזונות הצריכים לקיומם, והם נדרשים לעמוד בפיתויים שמציעים כאן מצד הממשלה לעזוב את עולם התורה בדרכים שונות, ויש לקרוא עליהם את הפסוק בתהלים (ק"א) "גיבורי כח עושי דברו", שמוסרים נפשם בגבורה כדי ללמוד תורת השי"ת, ואשרי חלקם.

(ביאורים והנהגות)